

DOMOVINA

in KMETSKI LIST

Upravištvu in uredništvu »DOMOVINE« Ljubljana,
Puccinijeva ulica št. 6, II. nad., telefoni 31-22 do 31-26
Račun Poštna hranilnica podriž v Ljubljani št. 10 711

Izhaja vsak teden

Naročnina za tuzemstvo: četrtno 6.— L. polletno
12.— L. celoletno 24.— L. — Posamezna številka
60 cent.

PREGLED VOJNIH DOGODKOV

Preteklo nedeljo je minilo 20 let, odkar je Duce ustvaril italijansko Kraljevo letalstvo. Ob tej priliki je državni podtajnik za letalstvo general Fougier objavil posebno dnevno povelje, v katerem poveljuje 20-letnico nepretrganih dokazov letalske drznosti in hrabrosti. V Rimu je bila resnobna proslava jubileja.

Duce je v uniformi prvega maršala italijanskega imperija pregledal letalske oddelke in jim izrazil visoko pohvalo.

O 20-letnih uspehih italijanskega vojnega letalstva govorijo naslednji strnjeni podatki, označeni kot »Album slave hrabrosti Kr. letalstva v sedanji vojni«: Padlih 1696, ranjenih 1931, odlikovanih z zlato kolajno 85, od teh 4 živi. Odlikovanih s srebrno kolajno 3132, z bronasto kolajno 4140, z vojnim križem 5509. V Španiji je padlo 175 letalcev, ranjenih je bilo 192, z zlato kolajno je bilo odlikovanih 56, med temi 3 živeči, s srebrno kolajno 976, z bronasto kolajno 1178 in z vojnim križem 726. V sedanji vojni je bilo z gotovostjo sestreljenih ali uničenih na tleh 2300 sovražnih letal, verjetno sestreljenih ali uničenih na tleh 958 letal. Sovražnih bojnih ladij je bilo potopljenih 65, poškodovanih pa 211. Sovražnih trgovskih ladij je bilo potopljenih 136, poškodovanih pa tudi 136. V španski vojni je bilo izvršenih 86.420 vojnih poletov, torej 90 povprečno vsak dan. Sovražnih letal je bilo v španski vojni zrušenih 903, na tleh pa je bilo uničenih 40 letal.

Na bojišču v Tunisu divljajo že več kakor teden dni hudi boji.

Napadalec je zadel na žilav odpor italijanskih in nemških čet. Po večdnem napadanju je moral poslati v boj nove ogromne sile, toda osne sile so celo prešle k protinapadom. O tem poroča italijansko uradno poročilo od 29. t. m. naslednje: V južnem odseku tuniškega bojišča so naši siloviti protinapadi, ki so jih podpirali oklopni vozovi, močno ovirali sovražno akcijo. Pod pritiskom močnejših sovražnih sil so bile nekatere postojanke izpraznjene. Italijanska in nemška letala so posegala v borbo. V letalskih dvobojih so nemški lovci sestrelili dve letali.

Isti dan je poročalo nemško vojno poročilo iz Tunisa: Tudi včeraj je sovražnik obnovil svoje napade na številnih mestih tuniške fronte in je bil spet krvavo zavrnjen. V južnem Tunisu so se izjalovili sovražnikovi poizkusi za obkolitev. Ob odločnem odporu in protinapadih naših gibljivo se branečih čet so nemško-italijanski oddelki na tem odseku fronte po načrtu zasedli nove postojanke.

Pri zadnjih borbah v Tunisu sta padla dva znamenita junaka in sicer: italijanski divizijski general Cavino Pizzovatto in nemški letalski major Joachim Müncheberg, ki je sestrelil že 135 letal ter je bil odlikovan z najvišjim nemškim in italijanskim odlikovanjem, z zlato kolajno za hrabrost. General Pizzovatto je bil star 59 let, izkazal se je že v prvi svetovni vojni, ko je bil prav tako večkrat odlikovan. Vodil je divizijo »La Spezia«, ki jo prenašajo z letali na tuniško bojišče.

Različno novo orožje prihaja v borbo v pomladnih ofenzivah. Posebno učinkovito so se v Tunisu izkazali

novi nemški težki tanki, ki se imenujejo »tigri« in jim doslej še nobena sovražna granata ni mogla do živga.

Novi tank »tigri« je zelo velik ter ima silno močan oklep. Tigri se požene tudi čez minska polja in se ne menijo dosti za eksplozije in granate. Pripomogli so že k vrsti uspešnih napadov in protinapadov.

Kakor na kopnem, se vrstijo hude bitke tudi na vodi in v zraku Sredozemlja. Sovražni kon-

Beseda o dolenjskem in belokranjskem sadjarstvu

V sedanji vojni smo že pogostokrat pisali o dolenjskem in belokranjskem sadjarstvu. Prišel je spet čas, ko je treba opozoriti na to našo važno gospodarsko panogo. Opomnimo naj, kako je pred desetimi leti pisal o tem vprašanju zdaj že pokojni višji kletarski nadzornik Fran Gombáč.

Dolenjsko sadjarstvo ni še tako razvito kakor vinogradništvo, toda viden napredek kaže Dolenjska tudi v tej stroki in če bo z vneto nadaljevala pričetno delo bo postala gotovo tudi v sadjarstvu plodona dežela.

Da je Dolenjska zlasti pa Bela Krajina, zaostala glede sadjarstva za sosednjo Štajersko, je pripisovati ne malo njenemu hribovitemu značaju, zaradi česar je ljudstvo posvetilo svojo glavno pozornost vinogradništvu, ki je bilo skozi desetletja v resnici najdonosnejša gospodarska panoga.

Zal da so se razmere tudi v tem pogledu tako izpremenile, da se mora vinogradnik marsikaj trdno boriti za svoj obstanek. Zato ne kaže drugače, kakor da obrne svojo pozornost v drugo njegovim delovnim krajevnim in podnebnim razmeram ustrežajočo panogo. To bi bilo predvsem sadjarstvo, seveda le toliko, kolikor mu lastne krajevne razmere kažejo, kajti so kraji in lege, ki so sposobne le za trto ali pogozditev in kjer bi bilo nesmiselno, zasajati jih z zlahnim sadnim drevjem.

Na Dolenjskem, posebno pa v Beli Krajini, je vendar še obilo za sadje zelo primernega sveta z zavetnimi ravinami, dolinami in griči, ki so za gojitev celo prav zlahnega sadja, kakor: marelic, breskev, češenj, finih hrušk itd., dokaj ugodni. Treba je le smotrnega sistema v gojitvi in pospeševanju tistemu kraju najpriladnejšega sadja kakor ga določa sadni izbor za naše kraje in to v velikem.

Tako bi bila za Belo Krajino najprimernejša in najplodonosnejša drevesa: plemeniti kostanj, oreh, lešnik in višnja v splošnem, drugo sadje pa v zmerni množini ter v najboljših legah. Tega mnenja sem že od nekdaj, odkar sem začel spoznavati Belo Krajino, ker vem, da sta belokranjska zemlja in podnebje za te vrste sadja najugodnejši. Kaj bi bila danes Bela Krajina, če bi mela namesto redke in počasi rastoče breze in neizmernega s praproto obraslega sveta lepe, obširne gozdove krasno rastočih orehov, kostanja, lešnikov in višenj! To bi pomenila že samo na sebi milijardno vrednost, razen tega pa b. se v mirni dobi razvil izreden vsestranski promet.

Kar se ni uresničilo do sedaj, naj se izvede v prihodnje. Dandanes gre vse laže, ko so na razpolago drugačna sredstva, ki jih pred 30, 40 leti nismo imeli. Kljub temu smo imeli v več krajih razen trtnice in matičnjakov lepe državne, deželne in podružnične drevesnice tako na primer v Krškem, Kostanjevici,

voji v alžirskih lukah so bili ponovno napadeni. Sovražne bombnike, ki doletevajo iz Tunisa nad Italijo, so italijanski lovci ponovno zavrnili.

Na vzhodni fronti je zimsko vojevanje pri kraju in tu in tam nastopajo dnevi zatišja.

Po večdnem hudih bojih so nemški oddelki oklopnih grenadirjev v naskoku zavzeli mesto Sevsk. Nemško poročilo od 29. t. m. javlja: V južnem in srednjem delu vzhodne fronte je tudi včeraj prišlo samo do krajevnih bojov. Južno od Ilmenskega jezera in tudi pri Ladoškem jezeru pa je sovražnik spet začel s svojimi napadi, ki so trajali ves včerajšnji dan. Bil je s hudimi krvavimi izgubami zavrnjen.

Angleški in ameriški letalci nadaljujejo teroristične napade na Nemčijo in na zasedene dežele zapadne Evrope. Nemško poročilo od 29. t. m. je javilo: Pri napadih sovražnih letalskih sil na kraje v zasedenem zapadnem ozemlju je imelo prebivalstvo visoke izgube. Pri teh letalskih napadih in ob norveški obali je sovražnik izgubil 18 letal.

Novem mestu, Mokronogu-Tržišču, Metliki in Črnomlju, a smo morali ljudem skoraj vsiljevati sadno drevje brezplačno, medtem ko danes prosijo zanj in ga drago plačujejo. Mlajši rod, ki se z vneto zavzema za oživetev belokranjskega sadjarstva, meni, da se je zlasti Bela Krajina glede sadjarstva pred desetletji od pristojnih strani zanemarjala, a se v tem pogledu zelo moti.

Obenem s pospeševanjem okrog leta 1890 popolnoma propalega belokranjskega vinarstva smo gojili z vladno in deželno podporo tudi sadjarstvo in sicer bolj živahno od leta 1900 dalje. Rajniški Skalci je vodil državno trtnico in drevesnico v Črnomlju, jaz obširno deželno trtnico in drevesnico v Metliki na Veselici, z vso vneto pa se je vrgel na pospeševanje sadjarstva ravno v Beli Krajini leta 1910 za to stroko nalašč postavljeni višji sadjarski nadzornik Martin Humek. Vse to delo in gibanje so marljivo podpirali za sadjarstvo vneti vrli možje: šolski ravnatelj v Metliki K. Barle in pokojni nadučitelj Murn v Draščih, pokojni nadučitelj Šetina v Črnomlju, pokojni nadučitelj Fran Lovšin na Vinici in nekateri večji posestniki. Prirejenih je bilo nešteto sadjarskih sestankov, sadnih razstav in predavanj, toda uspeh vsega tega večletnega praktičnega in teoretičnega delovanja je ostal razmeroma malenkosten. In zakaj? Zato ker je belokranjskemu kmetu manjkalo vztrajnosti in zupanja. Belokranjec je sicer dobra, poštna duša od nog do glave, toda ni vztrajen in je omahljiv.

Glede na vsa tu navedena dejstva mislim in sem prepričan, da je bodočnost belokranjskega sadjarstva izključno v sistematični, splošni zasaditvi vseh gojav in malo produktivnih kompleksov predvsem z navedenimi drevesnimi vrstami (kostanj, oreh, lešnik, višnja), ki ne dajejo vsako leto le obilo močno iskane sadu in obilo lepega listja, marveč že v malo letih tudi zelo drag, za vse porabljen industrijski in gospodarski les.

Ta cilj bi mogli doseči v kratkem času edinole z napravo obsežne drevesnice v kraju, ki ni tako izpostavljena nevihtam in vetrovom in ki ni preveč kotanast, peščen ali suh in skalnat, torej nekje med Podzemljem in Črnomljem ali pa od Dragatuša proti Vinici, kar bi bilo še boljše, ker leži vinški teren geografično višje. Viden in nagel uspeh bi mogli doseči s tako drevesnico le, če bi se oddalo iz nje na leto vsaj 50.000 dreves po zelo nizki ceni in če bi posamezniki vzgojili sami še kakih 10.000 do 20.000 dreves na leto. Tako bi bilo mogoče zasaditi na leto 400 do 500 ha ali 700 do 1000 oralov zemljišč. Tako bi se Bela Krajina v dvajsetih letih popolnoma preročila. — Ta moj iskreni in zadnji nasvet naj bi v kratki dobi blagoslovil in predručil ves belokranjski svet!

Nedavno noč so angleški bombniki vnovič napadli Berlin. Izbrali so si pozno večerno uro, vendar jih je le malo dospelo v središče mesta. Nemško vojno poročilo je objavilo, da so angleški bombniki metali rušilne in zažigalne bombe po nekaterih krajih severozapadne Nemčije in na področje velikega Berlina. Povzročena je bila škoda pretežno zaradi požarov v stanovanjskih predelih, bila so pa tudi opustošenja na javnih poslopih in kulturnih napravah. Prebivalstvo je imelo izgube. Sestreljenih je bilo osem izmed napadajočih bombnikov.

Oddelki težkih nemških bojnih letal je v noči od nedelje na ponedeljek ponovno odvrnel na industrijski kraj Norwich mnoge rušilne in zažigalne bombe.

Poravnajte naročnino!!!

DOMAČE NOVICE

* **Novo povest »Domovine«.** Veliki roman »Dekle v suženjstvu« se je v zadnji številki »Domovine« končal (le pomotoma je bila na zaključku še oznaka »Dalje«). V današnji številki »Domovine« smo začeli objavljati zgodovinsko povest »Hči viteza z Rojskega gradu«. Napisal jo je ljudski pisatelj Muljavski, ki je čitateljem »Domovine« že dolgo dober in priljubljen znanec. Povest »Hči viteza z Rojskega gradu« se godi v turških časih. Napisana je živahno in preprosto, kakor je to čitateljem »Domovine« najbolj všeč. Pripravljene imamo nadaljnje domače in tuje povesti ter raznovrstne podlistke, ki bodo od številke do številke privlačili zanimanje čitateljev. Opozorite na to svoje znanke. »Domovina« je najcenejši slovenski tednik, saj je naročnina za četrtr leta samo 6 lir, posamezna številka pa stane 60 stotink.

* **Dr. Fran Tominešek je umrl.** V starosti 75 let je umrl v Ljubljani odvetnik dr. Franc Tominešek, ki si je pridobil velike zasluge za razvoj našega planinarstva. Po rodu je bil z Griča pri Gornjem gradu, študiral pa je v Celju in v Gradcu. Leta 1897. se je preselil kot advokat v Ljubljano. Sodeloval je pri raznih društvih, z največjo ljubeznijo pa pri SPD, kateremu je 1901 postal predsednik in je na tem mestu ostal do 1931. V tem času je Slovensko planinsko društvo zgradilo mnogo novih postojank ter je uredilo mnogo poti v naših planinah. Številni pogrebi so zaslužnega pokojnika spremili pretekli petek k večnemu počitku pri Sv. Križu.

* **Ducejeve nagrade za rojstvo dvojčkov.** Visoki komisar je podelil Tereziji Hočevarjevi v Mali vasi, zakoncem Alojziju in Jožefi Kožar v Novem mestu in zakoncem Antonu in Katarini Adlešič v Adlešičih ob priliki rojstva dvojčkov nagrade po 600 lir iz Ducejevega sklada.

* **O papeževem zdravstvenem stanju** poročajo: Papež Pij XII. je obel zaradi prehlajenja. Zdravnik je ugotovil povišano temperaturo. Kljub temu ima papež dobro spanje in ga zdaj pa zdaj napade kašelj. Papež se tudi v boleznih zanima za vse dogodke po svetu.

* **Prijave za tekme dela.** Rok za prijave k liktorskim delovnim tekmam je podaljšan do vključno 10. aprila. Prijave sprejema obveščevalni urad na Miklošičevi cesti št. 22 pri Zvezi pokrajinskih delavcev v Ljubljani.

* **Nova podporni središča** so bila otvorena v Mostah, na Viču in v Šiški. V Mostah se je otvoritve udeležil tudi Visoki komisar.

* **Vojaško bolnišnico v Ljubljani** je obiskal Visoki komisar 23. t. m. ter je v spremstvu ravnatelja in zdravnikov govoril z ranjenci in jim razdelil darove. Obdarovani so bili tudi ostali bolniki. Visoki komisar je po obisku izrekel zadovoljstvo voditelju in njegovim sodelavcem.

* **Razdeljevanje kondenziranega mleka.** Od 25. marca dalje prejema upravičenci v starosti od 60 do 65 let namesto svežega mleka kondenzirano

in sicer mesečno po 1 kg na osebo. Dvigniti ga morajo vsak mesec od 25. do konca meseca v pristojnih mlekarnah.

* **Nov cenik z uradno določenimi najvišjimi cenami na ljubljanskem živilskem trgu** velja od ponedeljka 29. t. m. dalje do objave novega cenika. Nanj opozarjamo vsakogar, ki ga zanimajo tržne cene. Nadalje je od 27. t. m. v veljavi nov maksimirani cenik za zelenjavo in sadje, uvoženo v Ljubljansko pokrajino.

* **Novi občinski komisarij.** Redne občinske uprave na Blokah, v Gradcu in v Begunjah so razpuščene. Za izrednega komisarja na Blokah je bil imenovan Josip Rudolf, v Begunjah Jakob Kranjc, v Gradcu pa Ivan Malenšek.

* **Razveljavljene živilske nakaznice.** Ugotovilo se je, da je zmanjkalo iz zaboja, poslanega Ježici, 5 celih živilskih nakaznic za mesec april. Izkaznice niso izpisane ter brez pečata, zato so neveljavne in so bili nanje opozorjeni trgovci in gostinski obrati.

* **Nekoliko dežja** smo dobili po daljši dobi. Tako suhe zime, kakor je bila letošnja, ne pomnijo najstarejši ljudje. Pravijo, da je podobno bilo l. 1834., ko so vso zimo pasli in je potem bila kljub temu dobra letina. Letošnje zgodnje pomladno vreme je bilo sicer pripravno za obdelovanje zemlje, toda potrebno je bilo vsaj nekaj dežja, da je namočil presušeno zemljo, ki se vso zimo ni napila. Deževati je začelo preteklo soboto in malo izdatneje ponedeljek.

* **Glavni odbor za obdelovanje Ljubljanskega barja v Ljubljani** opozarja prebivalstvo, bivačje ob ali v bližini glavnih odvodnikov, potokov in jarkov, da ni dopustno odmetavanje smeti, odpadkov in nerabnega materiala v potoke in jarke na Ljubljanskem barju. Vse dela očiščevanja in trebljenja v teh jarkih ostanejo brez haska, kar je v škodo ne samo barjanskim posestnikom, ampak tudi v škodo vsega prebivalstva Ljubljane, ki je v veliki meri navezano na poljske pridelke s tega področja. Glavni odbor je odločen preprečiti v bodoče tako oškodovanje javnih interesov, pri čemer pričakuje sporazumno sodelovanje od strani vsega prebivalstva.

* **Pomladanska dela na vrtu in poljih** so pričela. Zato opozarjamo na Skuljev Delovni koledar za vrt in sadovnjak, ki vsebuje za vsak mesec potrebna navodila za pridelovanje zelenjadi in sadja. Knjižlico dobite v Knjižarni Tiskovne zadruga v Šelenburgovi ulici št. 3 za 8.— lir.

* **V Krčmarjevi hosti med Troščinami** in Bizoviki našli grobove partizanskih žrtev: čevljarja in cerkovnika Franca Jakoša iz Dobrunj, njegovega 19-letnega sina pleskarja Franca, njegovega sorodnika 22-letnega Franca Jakoša iz Bizovika, učiteljskega Ivana Pavšiča in 22-letnega bivšega telovadnega učitelja Milka Cankarja. Vseh pet je bilo umorjenih preteklo jesen. Nadalje so našli grob podžupana Srečka Pogačnika od Device Marije v Polju. Pretreseno prebivalstvo se je v velikem številu udeležilo pogreba.

* **V borbi proti partizanom v Ribniški dolini** je padel tehnik Tone Blaj iz Ljubljane. Prepeljan je bil v Ljubljano ter so ga pretekli petek pokopali ob številni udeležbi pri Sv. Križu.

* **Pretresljiv pogreb** je bil prejšnji četrtek v št. Rupertu na Dolenjskem. Položili so v grob komaj 12 let starega Vinka Mavsarja, pripadnika nesrečne Mavsarjeve rodbine, o kateri smo poročali, kako je bila o božiču umorjena. K pogrebu se je zbrala ogromna množica. Mali Vinko se je prejšnji terek sam mudil z vozičkom na domačem polju. Izven vasi ga je prestregel neki partizan, ki je stal tam na straži in ga ustrelil v glavo. Kako sodi o tem dejanju pošteno prebivalstvo, nam ni treba zapisati.

* **Odkrita skrivna radijska postaja.** Pri Vrhovcih blizu Dobrave so kr. karabinjerji odkrili partizanski oddajno radijsko postajo. Aparat je bil skrbno maskiran v skrivališču, kjer so našli tudi zaboj ročnih granat, različno orožje, strelivo in propagandni material. V spopadu sta bila ubita Marjan Novak z Viča ter Alojzij Štrukelj iz Kozarij.

* **Partizanski terenski komisar Rudolf Muzga** je bil zajet blizu Device Marije v Polju. Po daljšem zasliševanju je povedal, kje so grobovi nekaterih umorjencev. V podlipoglavu so nato našli gomilo s trupli borcev proti komunizmu. Trupla so prepeljali k Devici Mariji v Polje. Med pokojniki je bil tudi vaški stražar Drago Holozan, ki so ga v nedeljo popoldne svečano pokopali.

* **Na griču Molniku pri Šmarju** so nedavno našli nekaj gomil, v katerih so našli nesrečne žrtve partizanov. Domneva, da je v taki gomili pokopan tudi umorjeni kaplan Tone Hočevar iz Male stare vasi pri Grosupljem, se je izkazala za upravičeno. Fantje so odkopali štiri trupla in sicer treh moških in ene ženske. Edini, katerega so takoj prepoznali, je bil kaplan Hočevar. Truplo je bilo posuto z rahlo plastjo prsti, da so do njega lahko prišle gozdne živali in ga deloma obgrizle. Vsa štiri trupla so fantje položili v rakve in jih prepeljali v mrtvašnico šmarskega pokopališča. Uvedene so poizvedbe, da se dožene kdo so ostali trije pokojniki. Kaplana Hočevarja so svečano pokopali v Grosupljem.

* **V Suhi Krajini** so partizanski oddelki napadli vasi Hočevje, Koren, Ambrus in Hinje. V Hočevju so se zrinili v cerkveni zvonik, odkoder so potem nekaj časa streljali s strojico. Čez čas pa so se morali umakniti in so imeli velike izgube. Na Vidmu so pred umikom deloma zažgali vas. V Ambrusu so prav tako po neuspešnem napadu zažgali del vasi in šolo. V Hočevju sta živa zgorela dva partizana, ubitih pa je bilo dvanajst. Zapustili so dve strojici in mnogo streliva.

* **Pred vojaškim sodiščem v Ljubljani** sta bila zaradi upornosti obsojena na smrt Lado Kos, star 22 let, doma iz Stične, in Ludvik Godec, star 32 let, doma iz Oslice pri Krki. Na dosmrtno ječo so bili iz enakega razloga obsojeni Boštjan Ječ, star 72 let, doma iz Kušlje pri Trebelnem, ter 35-letni Anton Slak in 34-letni Franc Petelin, oba z Rakovnika. Nadalje je bil obsojen na dosmrtno ječo 34-letni Ignacij Miklič z Vidma, ki je na begu.

* **Na dosmrtno ječo** je bil pred vojaškim sodiščem v Ljubljani obsojen Alojzij Tavčar, star 23 let in po rodu iz Spodnje Zadobrove. Pregrešil se je kot upornik zoper sedanji politični, gospodarski in socialni red v državi.

M. Silvester:

O lovcih in tobaku

Vesele zgodbe iz zelene bratovščine

VI.

Še nekaj! Miha je bil namreč med lovci strašno pogumen in bi vse krivolovce pokončal najrajši z ognjem in žveplom. Toda ta korajža se je spremenila v zajéjo slavo navadno v trenutku, ko je zagledal osovraženega nepridiprava. Tega je bila kriva docela napačna vzgoja od strani njegove Ksantipe. Jeznorita boljša polovica mu je izbila iz glave in žilaste zadnje platj vso odločnost in samozavest. Ni torej čudno, da se je obnašal Miha v dvojni obliki, kakor netopir ali »pilpogačka«. — Pa kaj bi reveža še nadalje obirali. Pustimo ga v miru in poslušajmo rajši, kaj nam bo sam povedal.

— Krščen hudik po hosti gre, za njim pa žalostno srce — sem si rekel zadnjič, ko so mi obeili na grbo nekega »bodočega« zelenca, ki je pravkar dovršil visoke šole in je znal vse lovstvo, kakor bi čital iz knjige. Pa sem mu rekel: »Gospodič, vi znate vse izvrstno, mislim pa, da ga boste kljub vsej učenosti lomili v lovišču, kakor bi dračje trli.« Mladenič, ki je imel na nosu cele kolobarje stekla in rogá, je zafrknil nos in je samo pripomnil: »Bomo videli.« Hodila sva dolgo po lesu sem in tja. Kar naenkrat sem slišal, kako je nekaj zašustelo v gostem grmovju. Saprmiš, tam v rjavega goščave sem naenkrat zagledal nekaj rjavega. Ničaneje sem razločil samo lisičji rep. Klecnil sem skupaj kot pobovski pipec. Enako je storil tudi visoki študent. »Kaj ste zagledali, Miha?« me vpraša bodoči lovec. »Kaj? Kar ne vidite! Stroj vzletel praprotja sem

mu pokazal rdečo točko. študent je potegnil iz usnjate torbe rešpetlin in ogledoval rdečo točko. »Miha! Jaz ne vidim drugega, kakor samo košat rep.« — »Seveda,« sem rekel, »to je lisičji rep.« — Prekieto! Kje pa je lisica?« je nato tiho vprašal študent. — »Kje pa če biti? Spredaj je nasajena na repu!« sem mu odgovoril precej pikro. — Študent ni čutil ostrine mojih besed, ampak je vzel v roke svojo nad vse moderno puško in je pomeril na rdečo točko. Ko se je pokadilo in obenem počilo, sem samo še videl, kako je odskočila lisica — brez repa... šla sva na nastre in našla sva tamkaj samo tik ob korenu odstreljen lisičji rep, katerega so ljuto napadale ose; lisica je bila namreč ob času, ko sva jo ugledala, zaposlena s kopanjem osjega gnezda. Začuden me vpraša učeni akademik: »Miha! Kje pa je lisica?« — »Kje? Hm, mislim da je zdaj za smrčkom!...«

— Gospodič je postal na mah redkobeseden. Ni bilo po tem niti dobrih pet minut, ko se je znašel pred nami staričav gospod, oče nabudnega lovca. Stari gospod je bil znan kot velik naravoslovec in velik ljubitelj živali. Videč svojega sina, ki je držal v roki lisičji rep, je spregledal takoj ves položaj, ne da bi mu bilo treba še posebej za raportirati vso dogodivščino. Dragi tovariši! Takega tobaka še nisem dobil nikoli »snofati«, kakor sem ga dobil ob tej priliki. To je bil moj tobak. Toda kak tobak je dobil mladi študent, tega vam pa ne morem povedati, ker sta se od mene hitro ločila in sem še skoraj četr ure slišal, kako je stari gladil mladega. — Iz leksikona besed, ki jih je zalučal v obraz svojemu akademiku, sem si zapomnil samo sledeče: »Danes odbiješ divjačini rep, jutri odbiješ nogo, nato gobec in tako dalje, dokler ne boš imel v šumi same invalide s 50 ali 100 % nezmožnosti za obstoj. Lepa mladina! Nima ljubezni do živali ne do narave! Več mora

pokvariti, kar je ustvarila narava v teku tolikih tisočletij in v tako lepi prikladnosti.« Čul sem še mnogo drugega, česar pa nisem popolnoma razumel. Stari gospod je izustil večkrat besedo »pereate«; gotovo je pomenila ta beseda posebno hud tobak. Ali ni res? Srce vendar moramo imeti na pravem mestu in čutiti moramo tudi z divjačino, akoprav me mori moja.

Dokončati ni mogel več svojega stavka, kajti med pripravedovanjem brakirja Mihe, so se prikradli pretrgani braki k oprtniku sosednjega lovca in mu izprakticirali iz njega v papir zavita svinjska reberca. Za ta približek so si skočili psi v dlako in nastal je tak ravs in kavs, da je mogel Miha grizčo se drhal razdvojiti samo s pomočjo krepkih brč in z udarci z lovskimi rogom.

Ko je pomiril renčeno in grizčo pesjad na način, ki ga je uvedel Miha v svrhu dresure psos, je vzdihnil z obupanim glasom:

»Saj jih nisem mislil tako hudo; če se pa že grizejo sami med seboj, zakaj bi jih še jaz ne ugriznil s svojimi okovankami? Turinče, mir! Še-ko, ujtata!«

Lovci so že jeli pripravljati zadnje ostanke v svoje oprtnike, kateri bi jim služili za morebitno malico. Ogenj je predri kup mokrega dračja in razširjal prijetno toploto. Andrej Putifar — ali po domače Snoder — je iztegnil roki nam plamen ognja, si potegnil hlače, katere so zapustile prisojeno logo za pasom in zlezle nekam navzdol, v moderno lego, je omenil, da se je tudi njemu zgodila neka čudna dogodka, katera pa ni toliko v zvezi s tobakom, kakor z njegovim vinskim hramom. — Pripovedoval je, da so prinesli vojaki, ki so prišli iz svetovne vojne domov na dopust, vse polno orožja, zlasti karabink. Za 15 kron je dobil skoraj novo manliherco in vrhu tega še skoraj 100 ostrih patron.

Konec prihodnjšč.

HČI VITEZA Z ROJSKEGA GRADU

ZGODOVINSKA POVEST IZ TURŠKIH ČASOV — NAPISAL MULJAVSKI

Prvo poglavje: Vitez iz Mačerolca

Bilo je leta 1493., tretji dan po nesrečni bitki ob Uni, kjer so številne turške čete, popolnoma uničile malo vojsko kristjanov, pod banom Derenčinom, ter se nato liki povodenj razile po slovenskih deželah, ropajoč in moreč.

Sonce je ravnokar vzšlo nad tužno Kranjsko, z ognjem in mečem opustošeno od Turkov. Njegovi prvi žarki so zlatili razvaline gradov in samostanov, observali ostanke požganih vasi in selišč, razdejane cerkve in pristave, poteptana polja in kupe trupel, ki so ležala po razvalinah in pogoriščih, ob potih in njivah, — trupla žen, mož, starcev, otrok, — vsa strašno razmesarjena od turškega noža. Tu pa tam so stale mlake krvi, iz nekaterih so pošastno zrlle blede odsekane glave, z groznimi osteklenelimi očmi, — v drugih so ležala trupla brez rok in nog. Zdaj si uziro žensko z odrezanimi prsmi, zdaj moža z iztaknjenimi očmi, tam spet otroka z razbito glavo. Grozni prizori, kamorkoli si pogledal! Razdejanje vsepovsod. Morana je imela bogato žetev.

Po cesti, ki drži iz Višnje gore proti Zatični, je jezdilo troje oseb. Dva moška in ženska. Bila je to mlada deklica, a tako lepa in ljubka, da si jo moral občudovati. Obležena je bila v moško obleko, kakršno so nosili mladi plemiči — in ob boku ji je visel ličen meč. Na glavi je imela zametno čapko, ki je le slabo krila njene krasne, bujne lase.

Njen desni spremljevalec je bil postaran sivo-brad vitez, zelo plemenitega obraza, močne plečate postave. Imel je na sebi svetel oklep in s perjanico okrašeno čelado ter je bil oborožen z dolgim težkim mečem. Jezdec na dekličini levici je bil visokorasel krepak mladeč, drznega obraza, z odločnimi potezami in smelo zročih oči. Tudi on je nosil čelado in oklep ter je bil oborožen s širokim viteškim rapirjem.

Deklica je dostikrat obračala na tega čilega viteza svoje oči, z mnogo več kakor pristrnim izrazom. A tudi on se je zdaj pa zdaj oziral na svojega ljubkega sojezdca s pogledi, ki so razodevali strastno ljubezen, oboževanje.

Molče in v diru je jezdila trojica dalje, skozi požgana selišča, čez razsekana trupla, med poteptanim poljem. Živega bitja ni bilo opaziti. Smrtna tišina vsepovsod. Naša družbica je vedno silneje gnala konje po razdrti cesti. Starec si je zdaj pa zdaj zaslanjal bistro oči, ter se skrbno oziral zdaj na levo, zdaj na desno po opustošeni okolici.

V galopu so drveli dalje in dalje, proti Zatični. Od konj se je v oblakih dvigala para. Poznalo se jim je, da imajo dolgo pot za seboj.

Šele ko so pustili zadaj tudi razvaline zatiškega samostana in pridrveli tja na pusto Mrzlo polje, so privoščili svojim živalim nekoliko oddiha. Toda obstali tudi sedaj niso. Le dirjali niso več.

V počasnem koraku so se pomikali od Stične naprej in stari vitez je rekel proti mladeniču. »Upam, dragi Mačerolčan, da je naš strah pred Turki pretiran, naša bojazen odveč. Vso pot ni bilo ne duha ne sluha o kakšnem opankarju. Dušmaninov gotovo ni več na Kranjskem. Gotovo pridemo neovirano na Roje.«

»Jaz pa, — dragi vitez Rojski, — nikakor ne verjamem, da bi bili Turki že popolnoma zapustili ta kraj, ako so se sinoči potikali še tamkaj okoli Šent-Vida in Višnje gore. Nekaj mi pravi, da nisva naredila prav, ker sva s Cvetko zapustila Litijo, čim so jo Turki nehal oblegati.« — je odvrnil vitez Mačerolčan z resnim glasom. — »Glavo stavim, da se nekaj teh pasjih sinov še vedno potiče v tukajšnji okolici. Kdo ve, ali jih ne uzmemo zdaj zdaj pred seboj? Zase me ni skrb, — jaz bi se v vražjih rdečehlačarjev že kako otepel. In vi tudi, prijatelj! Toda tu je moja ljubljena nevesta, vaša hčerka, vitez Rojski!«

»O, dragec moj!« — zaklicala gospodična in ljubeznivo objame mladega viteza. »Zame se ti ni treba bati, saj sem hči starega leva, Stefana Rojskega. Turkom gotovo ne padem v pest. Saj imam dobrega konja in oster meč. Le naj se me lotijo kleti mameleuki, — mene, hčerke viteza iz Roj! Vse pokoljem, prav vse! Meniš li, ljubček, da tvoja nevesta ne ume sukati meča. Pa še prav dobro. Ali ne govorim resnice, oče?«

»Seveda, Cvetka seveda,« odgovoril vitez Rojski s zamišljenim glasom.

Deklica pa zaklicala s svojim zvonkim glasom: »Rečem vama, da sem dobila takšen apetit do Turkov, — da si naravnost želim dveh, da bi ju s svojim mečem razsekala na kosce!«

»Kaj govoriš, Cvetka!« — klikne vitez iz Mačerolca nejevoljno. »Ne kliči volka, da volk ne pride! A pustimo čevkanje; poženimo spet, kajti Rojski grad je še daleč, a mi bomo šele tam varni.«

»Imaš prav prijatelj Mačerolec,« pritrdi stari vitez. »Resnica: prej ko smo na Rojah, bolje bo za nas. Napreji!«

Drugo poglavje: Turki

Spodbodli so konje in se znova spustili v dir. Konji so se bili nekoliko odpočili in zdaj naglo peketali dalje. Dobro uro je naša trojica jezdila po cesti, nato pa zavila na ozko stransko pot, ki je držala na desno proti Kravjaku in Rojam. Zopet so pridržali konje in le korakoma jezdili dalje. Grad Roje je bil od tu oddaljen dobrih dvajset minut.

»Brez dvoma so Turčini naskakovali tudi moje Roje in tvoj Mačerolec,« — se oglasi vitez Rojski.

»Kakor vedno!« — zamrmra vitez iz Mačerolca. »Upam, da tudi to pot niso opravili ničesar. Kmetje in hlapci so jih gotovo odbili s krvavimi buticami!«

»Toda vasi so gotovo požgali in pokončali polja in poklali ljudi!« reče Cvetka s žalostnim glasom.

»Žalibog!« vzdihne stari vitez. »Vragovi! Gotovo so mi poklali še tistih par kmetov, kar jih še imam. Brezdvoma se niso vsi oteli v grad.«

Molče so jezdili naprej. Stranska pot se je nekaj časa vila med poljem in se nato zgubila v širokem smrekovem gozdu. Trojica je bila oddaljena od tega gozda dobrih tristo streljajev, ko zdajci začuje hrzanje in peketanje konj, ki se je naglo bližalo. Naša družbica nehote obstane. Hip nato zastane vsem trem sroci v prsih od groze, kajti iz gozda se pojavi četa jezdecev v širokih rudičih opravih, s turban na glavah, oboroženih s krivimi sabljami in samokresi. Bili so Turki.

Cvetka zakriči in obledi ko stena. Stari vitez krepko zakolne, mladenič ljuto zavrti oči in škrtne z zobmi. Vsi trije so bili tako presenečeni, da so obstali na mestu, kakor vkopan. Turki so jih takoj zagledali. Zagnali so svoj bojni krik ter potegnili sablje. Bližali so se z divjo naglico.

Ze komaj sto korakov so bili oddaljeni, ko se je trojica prav osvestila in pomislila na rešitev. Treba je bilo hitro ravnati. Vitez iz Mačerolca je bliskoma zatrl svojega in dekličinega konja, prijel Cvetkinega za udo in kriknil proti Rojskemu: »Na boj ni misliti. Jih je preveč. Bežimo na levo!«

»Hitro, za Boga!« zarjove stari vitez in se okrene.

Spustili so se v divji galop tja po njivah in travnikih. Za njimi je donelo tuljenje, počilo je več strelav in vsa tropa neznabožcev jo je vdira za trojico beguncev. Ti so drveli naprej čez polje s peklensko naglico. Imeli so izvrstne konje, ki so svoje jezdece kljub utrujenosti nesli kakor vihra. Začel se je divji lov. Turki so dirjali za trojico na vso moč, vihteč sablje ter divje rjoveč svoj strašni bojni krik: Alah il Alah!

Tako so vsi skupaj drli čez drn in strn. Ko so predirjali cesto, so se znašli na prostranem pašniku. Gnali so se drug za drugim, že skoraj uro, vedno dalje in dalje. Zdajci je naša trojica spoznala, da se topot turških konj bliža bolj in bolj. Njih konji so jeli pešati, dočim so turški še drli na vso moč.

Videč, da begunci pešajo, so jeli Turki veselo kričati in njih vpitje se je glasilo že čisto blizu. Trojica je obupno spodbadala svoje živali, a zastonj. Konji so pešali od trenutka do trenutka. Mladi vitez je zaklel in se ozrl po preganjalcih. Takoj je spoznal, da jim ne uidejo, kajti Turki so bili oddaljeni kvečjemu pol kilometra. Stari Rojski se je tudi ozrl in zaklical: »Nič ne pomagaj! Boriti se bo treba in umreti. Obstanimo!«

Ustavili so konje. Mačerolčan se je obrnil h Cvetki in kriknil:

»Jezdi dalje! Midva z očetom ti bova krila hrbet!«

Deklica ga pristrčno pogleda ter reče z mirnim, čudovito odločnim glasom: »Sama ne zbežim, ostanem pri vama. Skupna rešitev ali skupna smrt! Z vama se hočem boriti in umreti!«

»Kakšna neumnost!« zarjove stari Rojski.

»Beži, ti rečem!«

»Umrem z vama!«

»Ah, kdo se meni o smrti!« krikne mladenič. »Meniš li, da se bova midva dala posekati? Ne. Ko vidiva, da si že tam pri Bojanskem borštu, se polastiva vsak enega turških konj in odjezdiva za teboj. Umeš? Hitro, dekle, hitro!«

»Zgini!« krikne Rojski.

Videč kako blizu so že Turki, se ni Cvetka več protivila. Molče vrže očetu in ženinu poljub in odjaše v počasnem teku. Viteza potegneta vsak svoj meč in poženeta konja tesno skupaj. Zdaj pridrve Turki liki četa vragov. Bilo jih je okoli trideset, samih mladih janičarjev. Kakor bi trenili, jih dvajset obkoli naša junaka, a drugi zdrve dalje za deklico.

Moža zaječita od groze. Hočeta predreti krog in hiteti Cvetki na pomoč. Ljuto jameta sekati in zbadati okoli sebe, a Turki ju ne izpuste iz svoje srede. Nameravajo ju ujeti živa. Rojskega in Mačerolca napade strašen bes. Divje se borita, vendar v dila, kako je deseterica janičarjev dohitela Cvetko in jo obkolila. Videla sta, kako so jo hoteli posekati, misleč, da je možki. Ko pa so spoznali v nji preoblečeno žensko, so jo potegnili raz konja jo zvezali in počez privežali na enega svojih konj. Nato so odjezdili proti cesti, ne da bi se zmenili za svoje tovariše. Cvetka je glasno klicala na pomoč, dokler ji ni eden zamašil ust. Dospevši na cesto se je deseterica spustila v dir — in bliskoma zginila za ovinkom proti vasi Muljavi.

III. poglavje: Boj sredi polja

Tam sredi travnika je divjal boj. Dvoje kristjanskih mečev je odbijalo dvajsetorico krivih sabelj. Naša dva junaka sta skoraj zblaznela, videč, da so janičarji Cvetko odpeljali. Kakor pobesneta sta sekala naprej in nazaj, na levo in desno, a turške vrste nista mogla predreti. Bili so spretni borci; gibčni in urni kot jegulje so se znali spretno ogibati sunkom in udarcem naših dveh vitezev. A tudi oni niso mogli premagati silne dvojice. Sicer sta Rojski in Mačerolčan že precej občutno opraskala Turke, a na tla nista zbila še nobenega. Tudi sama sta bila že ranjena.

Njuna smrtno izmučena konja sta klecala in vedno bolj omahovala. Zdjajci se je Mačerolčan zgrudil, vendar ni pokopal mladeniča pod seboj, kajti silni vitez je še pravočasno skočil s sedla in stal zdaj peš sredi konjenikov. Isti mah je neki janičar usekal po glavi konja viteza Rojskega. Konj se je zgrudil. Ker stari bojevnik ni imel več v sebi mladeniške gibčnosti, da bi pravočasno odskočil, da je težki trup pokopal pod seboj.

Turki so se zdaj kakor volkovi vrgli proti mlademu vitezu. Dvajset krivih sabelj je zamahnilo proti njegovi glavi, a zadela ni nobena. Mačerolčan se je bliskoma sklonil, skočil med konje ter se skozi njih noge rešil iz kroga.

»Ala, Ala! Ubijte nevernega psa! Kolji!« je zarjul mlad Turek, ki je imel na turbanu bančuk, znamenje vojaškega dostojanstva age.

Janičarji so zaobrneli konje in bliskoma zopet obkolili mladega viteza. Začel se je boj, ki je bil videti grozen in smešen obenem. Sredi dvajsetorice jezdecev je skakal vitki mišičasti Mačerolec, se umikal konjem, suval na desno, klal na levo. Njegov meč se je bliskal in sikal, se dvigal in padal. Skakal je zdaj sem, zdaj tja in delil silovite udarce. Kri je jela brizgati, čulo se je stokanje in bolestno kričanje ranjenih. Zdaj pa zdaj je vitez izšel iz kroga, usekal katera od zadaj in se dal zopet obkoliti. Turki so ga zaman skušali posekati, — vitez Mačerolec je vse udarce pravočasno odbil, akoravno se je moral umikati tudi konjskim kopitom. Nobene nove rane še ni dobil, dočim je njegov ogromni meč načenjal Turke na vseh koncih in krajih. Zdjajci je razklaj dvema glave in tretje mu zavadil meč v trebuh. Vsi trije so se mrtvi zrušili s konj. Mladičeve oči so divje žarele, živalska besnost se ga je polastila. Pozabil je na Cvetko, na starega viteza, na vse. Gledal je le, da bi pobil čim več Turčinov. Zaganjal se je liki razdražen bik, ter delil rane in smrt na vse strani. Janičar za janičarjem je strmo glavi raz konja. Kmalu jih je ležalo deset na tleh. Konjem je prizanašal, dasiravno mu je od njih pretila večja nevarnost ko od sabelj. Zivali so pobesnele, divje so se spenjale ter brcale s prednjimi in zadnjimi kopiti.

Vse to se je izvršilo že precej stran od kraja, kjer so se prvotno sprijeli in kjer je ležal vitez Rojski pod konjskim trupom. Starec je oblezel sprva nepremično kakor mrtev. Ko pa se je bitka pomaknila dalje, si je takoj prizadeval izvleči noge izpod konja. A ni šlo. Jel je opazovati neenaki boj; videč, kako Mačerolec ugonablja Turke, ga je prevzela silna radost. Z grmečim glasom je zaklical: »Hihi, junak! Udril Boj!«

»Jaz vam pokažem, otročički, rdečehlačasti!« je zarjul vitez iz Mačerolca. »Evo vam tetke — smrti!«

Rekš je sunil z mečem najbližjega Osmanu v trebuh. Turek je grozovito kriknil in se zvalil raz konja. Vitez je zopet dvignil meč, a tedaj mu ga je aga izbil iz rok. Stari Rojski je prebledel, a Turki so zarjuli od radosti, misleč, da je džaver kristjan zdaj izgubljen. Čakali so, kdaj se bo sklonil po meč, da v tistem trenutku navalijo nanj. (Dalje)

Ženski vestnik

O spodobnosti pri mizi v štirinajstem stoletju

Fra Bonvesin da Riva, doma iz Milana, iz ugledne rodbine, je napisal »Petdeset nasvetov o spodobnosti pri mizi« in sicer v latinskih stilih. Gotovo bodo marsikoga zanimali, ker nam kažejo takratno življenje, in pa čeprav so iz štirinajstega stoletja — tudi zaradi tega, ker marsikateri nasvet še danes velja. Fra Bonvesin je pisal:

Ko sedeš k mizi, se spomni ubogih in naredi križ čez jed. Ne prekrizaj nog, niti se ne naslanjaj čez mizo. Jej zmerno, ne prehitro in ne prenapolni ust. Ne govori preveč med jedjo, da ti ne padejo grizljaji iz ust. Preden piješ, si obriši usta. Čašo, ki ti jo ponuja sosed, primi z obema rokama, da vina ne polivaš. Če nočeš piti, vzemi pač kozarec in ga daj naprej, ali pa ga postavi na mizo. Ne opijani se, tudi ako je dobro vino na mizi. Ne vstajaj od mize, da bi napravil obiske, če ni to resnično potrebno. Ne srebaj, ko ješ juho z žlico. Če kihneš ali zakašljaš, obrni se v stran. Ne grajaj jedi in ne brskaj po skledah. Ne jej skupno z drugim od enega samega kosa kruha in lepo ga odreži. Ne pomakaj kruha v vino, če s tabo pije iz iste čaše Fra Bonvesin. Če hoče kdo ribariti v vinu, ki pije z mano iz iste čaše, bi po moji volji, če bi mogel, ne pil z njim. Kdor je z gospodinjstvom enega krožnika, naj zreže tudi njim meso. Ne sili nikogar k jedi in pijači. Če ješ skupno z imenitnim gospodom, na primer s škofom, prenehaj jesti, kadar on pije. Tudi ne pij istočasno z njim. Služabniki naj ne pluvajo, kadar strežejo. Oni in gostje naj se ulkar pri mizi ne vsekujejo v roko. Ne vtikaj prstov v uho in ne dotikaj se vratu, kajti ne spodobni se za nekoga pri jedi, če je dobro vzgojen, da praska s prstom na takem kraju, kjer je umazano. Ne božaj med jedjo mačk in psov in ne vtikaj rok v usta. Ne obližuj si prstov. Ne pripoveduj kaj neprijetnega in ne pričakaj se. Ko podajaš čašo, ne vtakni vanjo palca, marveč jo drži spodaj. Ne vtakni prezogodaj svojega noža v nožnico. Na koncu obeda se zahvali Bogu, umij si roke in pij dobro vino.

Za kuhinjo

Praska krompirjeva juha. Iz masti in moke napravim svetlo prežganje, kateremu pridenem v slani vodi kuhani in pretlačeni krompir (pol kg) in zalijem s kostno juho in s skodelico mleka, ali če imam mleko, vsakega pol. Juhi pridenem polovico zrezane kranjske klobase, ali če imam kaj kuhane svinjine.

Sladki žlikrofi. Testo za žlikrofe napravimo iz 1 jajca, 15 dkg moke in 4 žlice vode. Za nadev pa dobro stlačimo v skledi kuhanih 5 srednje velikih krompirjev, nekaj zmletih orehov ali lešnikov ali dve žlici rožičeve moke, vse to zabelimo z žlico masla in zalijemo z žlico mleka, nato pa pridenemo malo soli, sladkorja, drobtin in 1 jajce. Vse dobro pomešamo in polagamo kupčke nadeva na

Moj dom — moj svet... je pred leti zapisala gospodinjka pisateljica Ivanka Smrekarjeva. Da obvelja ta izrek vedno in v polni meri, je potrebno, da čuva gospodinja nad svojim domom, mu vtisne pečat svoje osebnosti ter ga ohrani prijetnega, svetlega, prijaznega. To pa je mogoče le tedaj, ako skrbni, da vladata v stanovanju najstrožji red in čistota.

Poleg vsakodnevnega pospravljanja je treba vse stanovanje vsaj trikrat na leto prav temeljito izprašiti in pospraviti. In tu je glavno pravilo: ne preveč naenkrat! Ne razdiraj vsega stanovanja hkratu ter skrbni, da ostane pri tem glavnem čiščenju vsaj ena sobica pospravljena, da pride obed pravočasno na mizo in se vrši vse mirno in po dobro premišljenem načrtu.

V času glavnega pospravljanja ne zadošča, da osnažiš in urediš vse sobe, kuhinjo, shrambo, kopalnico in druge pritlikline, pospraviti in očistiti moraš tudi vse omare, predale, miznice, skrinje. Odberi stvari, ki niso več uporabne; stare čevlje, obleke, klobuke, nogavice, rokavice ter jih porabi kakorkoli, samo nikar ne kupči takih predmetov leta in leta, ker se na njih lovi prah in ti jemljejo prostor. Ponošeno obleko preglej in premisli dobro, čemu bi se mogla še porabiti. Vsekakor razparaj nerabno obleko, osnaži jo, operi in zlikaj porabljive dele ter jih spravi. V madežasto obleko pridejo molji in ti jo razjedo. Osnažene in zganjene kose lahko spraviš na majhen prostorček, kjer jih imaš vedno na razpolago. Tudi polomljenih okraskov, razbite posode in druge take ropotije ne spravljaj; v gospodinjstvu mora biti vedno vse sveže, celo izrek, da »čez sedem let vse prav pride« je izgubil mnogo svoje veljave, ker so današnja stanovanja premajhna, da bi mogli zbirati v njih vse mogoče in nemogoče stvari. Zato, kar je še uporabnega, pospravi, zlepi, zašij, operi, vsega drugega se iznebi.

tenko razvaljano testo za prst narazen. Kupčke pokrijemo s testom, pritisnemo ob robu s prstom in obrežemo z zobčastim kolescem. Kuhamo jih v slani krompir 15 minut, nato pa potresemo z drobtinami in vroče serviramo.

Ohrovt s krompirjevim fižolom. Sestavine: velika ohrovtova glava, en debel krompir, osminka litra fižola, nekaj žlic olja ali masti, žlica moke, dobro zrezan petršilj, čebula, česen in poper. — Posebej kuhaj zrezani ohrovt, na male kocke zrezani krompir in fižol. V vročo mast daj moko. Ko prav malo zarumeni, dodaj petršilj, strok česna in košček čebule, odcejeni ohrovt, krompir s krompirjevo, odcejeni fižol, poper in sol in kuhaj vse skupaj še kake četrte ure.

Kuhani jabolčni štruklji. Najprej napravimo vlečeno testo iz ¼ kg moke, ¼ l vode, enega jajca in 1 žlice olja; dobro pogneteno pustimo pol ure počivati. Nato napravimo nadev iz 4 žlic mleka, 1 jajca, 1 pesti koruznega ali pšeničnega zdroba in 2 žlice sladkorja. Vse to dobro pomešamo in razmažemo po razvlečenem testu, nato potresemo z olupljenimi, razrezanimi jabolki, drobtinami in s cimatom. Testo zvijemo skupaj, zavijemo v namočen prt, povežemo s nitjo ter skuhamo v osoljenem krompirju. Kuhane štruklje zabelimo z drobtinami in potresemo s sladkorjem.

Moj dom — čist in snažen

Ko je znotraj vse pospravljeno, odmakni pohištvo od zidu; vse lažje predmete znesi na hodnik ali v sosednjo sobo. Vse ostalo pokrij s prti, za to pripravljene. Podobe snemi s sten, osnaži jih in spravi previdno v drugo sobo. Preproge zvij — nikoli jih ne zlagaj — in jih nesi ven, da jih pozneje očistiš. Zastore vzemi z oken, da jih opereš, ali jih vsaj okrtaj in obesi preko oken, ki morajo biti na stečaj odprti. Blazine z zof stepi na hodniku ali dvorišču, obriši jih previdno s krpo, ki je nekoliko zmočena s salmijakovo vodo (¾ vode, ¼ salmijakovega cveta) in jih pokrite spravi. Poblazinjeno pohištvo takisto zunaj stepi, skrtaj ter tudi spodaj med prožnimi peresi obriši z vlažno čunjo, potem ga pokrij z gostimi plahetami, da se iznova ne napraš. Prav težke divane primakni k oknu, stepi jih s palčico, obriši s krpo, vlažno od salmijakove vode, in jih zavaruji pred prahom. V spalnici vzemi postelje popolnoma narazen, preglej natančno vse špranje, ali ni zašel kam kak mrčes. Znotraj zbršiš vse z vlažno krpo, da pobereš prah. Žimnice in peresnice takisto vestno natančno preglej, znesi na hodnik ali dvorišče, kjer naj se na solncu dalje časa zrači. Potem jih stepi in skrtaj. Ko je soba kolikor možno prazna, odstrani vso pajčevino in obriši stene in strop s suho čunjo, ki jo naveži na ometlo. Seveda treba čunjo večkrat stepati, ako je umazana, zjo zamenjati z drugo. Peč umij s precej močno salmijakovo vodo. Milo in soda odčezmeta pečnicam svit, zato se ju ne poslužuj. Potem obriši peč in jo zgledaj s sukneno krpo ali krtačo, da se bo lepo svetila. Mešingasta vratca, kljuge pri oknih in vratih osnaži pozneje s sidolom. Okvirje vrat in oken ter vrata umij in obriši. Kjer ne moreš s čunjo do prahu, si pomagaj z malo metilico, čopičem ali krtačo. Vendar ne podi prahu v zrak, ker sede potem zopet nazaj na pohištvo.

Drobnj nasveti

Kako se preiskuje mleko. Če bi se radi prepričali, ali je mleko, ki ga kupimo, v resnici dobro, to je: ali ni pomešano z vodo, vzamemo pletiljko (iglo za pletenje) pa jo potaknemo v mleko. Ako je mleko dobro, ostane na pletiljki mastna plast, ako je pomešano z vodo, pa odkaplja mleko s pletiljke in ne ostane na njej nobena kapljica.

Novi kozarci. Vsaka gospodinja je gotovo že opazila, da novi kozarci zelo radi počijo. Vzrok je ta, da steklo silno rado reagira na t-premembo temperature. Kozarce privadimo na izpremembo temperature s tem, da jih denemo v lonec, ki ga napolnimo s hladno vodo in pristavimo k ognju, da voda zavre. Potem odmaknemo lonec od ognja in pustimo, da se voda počasi ohladi. Ko se voda popolnoma ohladi, vzamemo kozarce iz nje. Tako prekuhani kozarci so veliko odpornjši za izpremembo temperature.

Kako prečistimo kis, ki je postal kalen. Če hočemo prečistiti kis, ki je postal kalen, naredimo takole: na pol litra kisa vlijemo žlico mleka, narakar steklenico dobro potresemo in pustimo, da stoji 24 ur. Ko ta čas poteče, odlijemo oprezno čisti kis tako, da ostane gošča na dnu. Če kis potem še ni popolnoma čist, ga še enkrat prečistimo.

Viktor Hugo:

Jetnikova usoda

Viktor Hugo (1802-1885) je bil doslej edini francoski pisatelj, ki so mu že za življenja postavili spomenik. Napisal je mnogo pesmi, dram in romanov. Posebno slavi njegov roman »Bedni«. Ko je bil še mlad, je (1834) napisal povest »Claude Gueux«, ki je zbudila veliko pozornost in jo v naslednjem podamo v slovenskem prevodu.

Pred sedmimi ali osmimi leti je živel v Parizu ubog delavec, po imenu Claude Gueux. Imel je pri sebi dekle, s katerim sta se ljubila, in otroka, ki mu ga je ta prinesla na svet. Dogodke pripovedujem take, kakršni so, in prepušчам čitatelju, da razbere iz njih moralno jedro, kakor ga pač dejstva po svoji poti sejejo. Delavec je bil sposoben, spreten, razumen, po vzgoji nekoliko zamenjen, toda po naravi dober. Ni znal čitati, zato pa misliti. Neko zimo je zmanjkalo dela. V revnem stanovanju so pogrešali kruh in toploto. Moža, dekle in otroka je zeblo in bili so lačni. Mož je ukradel. Ne vem, kaj je ukradel kakor tudi ne, kje je ukradel. Vem le, da je imela ta tatvina za posledico, da sta imela žena in otrok za tri dni kruha in v stanovanju toplo, mož pa pet let ječe.

Moža so poslali v osrednjo kaznilnico v Clairvan, v samostan, iz katerega so bili napravili jetnišnico, iz molitvenih celic temnice, oltar pa so spremenili v sramotni steber. Kadar govorimo o napredku, je pač tako, da ga nekateri ravno

v tem zmislu pojmujejo ter se tako po njem ravna. To je torej stvar, o kateri naj izpogovorim.

Nadaljujmo!

Ko je prišel tjakaj, so ga čez noč vtaknili v ječo, čez dan pa v delavnico. Delavnice ne gram.

Claude Gueux, posihdob pošten delavec, doslej tat, je bil dostojanstvena in hrabra pojava. Imel je visoko čelo, na katerem so se kazale, čeprav je bil še mlad, brazde, nekaj sivih las, ki so se zgubljali v črnih šopih, mile, pod lepo oblikovano ograjo obrvi globoko pogreznjene oči, široko odprte nosnice, naprej pomaknjeno brado in zaničljivo namrdnjene ustnice. Bila je to lepa glava. Videli bomo, kaj je družba iz njega napravila.

Govoril je redko, toda zato tem urneje krillil z rokami. V vsej njegovi osebnosti je bilo nekaj zapovedujočega, nekaj, kar si je znalo pridobiti pokorščino. Obraz je bil zamišljenega, človek bi dejal: prej resnega kakor trpečega. Vendar je silno trpel.

V taboru, kjer je bil Claude Gueux zaprt, je bil ravnatelj delavnice značilen primer uradnika, ki so mu poverjene ječe, tip, v katerem je vtelesen jetniški paznik in trgovec, ki istočasno zapoveduje delavcu in grozi kaznjencu, ki vam podaja v roke orodje in natika na noge okove. Ta, o katerem pripovedujem, je bil posebej svoje vrste, kratkih besedi in nasilen, ni se dal nikdar odvrtni od svojih misli in se je vedno bahal s svojo oblastjo. Sicer pa je bil, če je nanesla prilika, dober družabnik, dober gospodar, se veselil in se šalil; bil je prej trd kakor resen; modroval ni z nikomur, niti ne s samim seboj. Bil je

dober oče in dober soprog, kar pa ni krepost, temveč dolžnost. Skratka, zloben ali slab ni bil. Bil je eden tistih ljudi, ki nimajo v sebi ničesar živega niti prožnega, ki so sestavljeni iz mrtvih molekulov, eden onih, ki ne poznajo čustev, ki so v jezi mrzli kot led, eden onih, ki jih ne spravi iz ravnotežja nobena še tako gibka misel, ki so v naglici nelzprosn, se razburjajo, ne da bi se razburili in za katere bi čestokrat dejali, da so lešeni. Glavna poteza v značaju tega človeka je bila trdovratnost. Bil je ponosen, da je trdovraten, in se je primerjal z Napoleonom. To pa je samo očesna prevara. Ljudi, ki ji podlegajo, je nebroj, in taki imajo v nekaterih primerih trdovratnost za voljo in lojeno svečo za zvezdo. Ko torej tak človek ob kakih prilikah usmeri to, kar imenuje svojo voljo, na kak nezmislil, gre tudi potem ponosne glave čez vse trnje, prav do konca svoje brezmišelnosti.

Take vrste človek je bil tudi ravnatelj osrednje kaznilnice v Clairvauxu. To je bilo torej jeklo, s katerim je družba dan za dnem udarjala po kaznencih, da bi izvabila iz njih iskre.

Čestokrat vžge iskra, ki jo taka kresila iztrga iz takih kremenov, požar.

Dejali smo, da so Claudea Gueuxa, ko je prišel v Clairvaux, označili v delavnici s številko in prikovali k delu. Ravnatelj delavnice se je z njim seznanil, ga spoznal za dobrega delavca in je z njim dobro ravnal. Zdi se, da mu je nekoč, ko je bil dobre volje in je videl Claudea Gueuxa žalostnega — kajti ta človek je vedno mislil na ono, ki jo je imenoval svojo ženo — veselo in kratkočasno pripovedoval o njej in da bi ga potolažil, tudi dejal, da je postala ta nesrečnica hot-

Zvezde razlagajo zgodovino

Resni učenjaki so že dolgo časa trdili, da so morale obstajati davno pred Babilonom in starim Egiptom na drugih koncih našega planeta zelo visoke kulture, ki so bile tema dvema morda učiteljic. Sledovi takšnih kultur so našli v novem času tako v Aziji, kakor v Afriki in v naj-novejšem času tudi v Južni Ameriki.

Posebno zanimive so razvaline ogromnih mest na bolivijski visoki planoti, v bližini glavnega mesta La Paz. Narodopisec Artur Poznansky se je zlasti zanimal za raziskovanje tega ozemlja in je ustanovil muzej v Tihuanacu, v katerega je rešil vsaj del ostankov praindijanskih kultur.

Koliko časa je minulo, odkar so cvetele te kulture? Tu prihaja zgodovina na pomoč zvezdoslovje. Med drugim so našli namreč tudi razvaline ogromnega svetlišča, ki je bilo posvečeno solncu. A tu niso samo solčna častila, temveč so ga učeni duhovniki tudi skrbno opazovali. Počke njegovega vzhajanja in zahajanja v teku leta so natančno ugotovili, kajti tako visoko razvito ljudstvo, kakršno je bilo tihuanaske, je imelo gotovo tudi visoko razvito poljedelstvo in je potrebovalo zanesljivega koledarja. Tisto veliko svetlišče ni bilo nič drugega nego mogočena kamenit koledar, nekakšna ogromna sončna ura, zgrajena za večnost. Za kazalce in označbe mesecev, tednov, dni in ur je rabil zamotan sistem vrat, stebrov in oken, ki so bili med seboj v določeni zvezi. Seveda je ta zveza bila določena za tisto dobo, v kateri je tod obstajala svojevrstna, visoka kultura za solnčni položaj tistega časa. Toda v teku dolgih razdobjev se pot solca na nebu spreminja in na podlagi te znane poti je zvezdoslovec Müller lahko izračunal, da je solnce zavzemalo položaj, ki ga kažejo »kazalci« tihuanaskega svetlišča, pred 14.000 leti, torej približno 10.000 let pred zgraditvijo piramid! In vendar niti tihuanaska kultura ne more biti najstarejša na svetu, brez

dvoma je tudi ona izvirala iz še starejših kultur, o katerih nam pa danes še ni nič znanega.

Zvezdoslovec je bil torej tu v položaju, da je mogel zgodovinarju priskrbeti točne časovne podatke o pradednih zgodovinskih dejstvih. Toda ne samo v tem primeru, temveč še v mnogo drugih. Tako je zvezdoslovec lahko točno določil čas, ko se je zgradila slavna Kleopsova piramida. V notranjosti te piramide potekajo namreč hodniki, ki so bili kakor daljnogledi usmerjeni proti določenim nebesnim telesom, n. pr. zvezdi severnici, proti točki solnčnega vzhoda ob času obratov itd. Toda severnica za Keopsovih časov ni bila današnja severnica, temveč neka druga zvezda iz ozvezdja Zmaja. Ker so vsi zvezdni in solnčni položaji na nebu v teku časa zakonito premenijo, je bilo lahko določiti, kdaj so začeli piramido graditi in koliko časa so za to potrebovali. Okroglo 30 let okoli 1.2400 pr. Kr.

Stari narodi so bili veliko bolj zvezdani z naravo, nego so dandanašnji, in posebno radi so zabeleževali kakšne važne dogodke v zvezi s kakšnim pojavom na nebu. Sporočilo, ki pravi, da se je bitka ob Hahisu med Lidijci in Medijci končala zaradi solnčnega mrka, nam je dala možnost izračunati, da se je bitka vršila natančno 30. septembra 610. pr. Kr.

Po svetopisemski zvezdi, ki je vodila modre z Jutrovega do novorojenega Mesije, so ugotovili, da se je moral Kristus roditi prav za prav 12 ali najmanj 7 let pred našim štetjem, kajti ta zvezda je morala biti namreč Halleyjeva repatica, ki se je pojavila v l. 12. pred našim štetjem, ali pa je menil evangelist z njo trikratno srečanje planetov Jupitra in Saturna v l. 7. pred našim štetjem. Vsekakor je napačno pisati leto to in to »pred Kristusom« ali »po Kristusu«, če se v našem štetju ne odločimo za korekturo sedmih ali dvanajstih let.

Sedemletni utrip hripe

Skoro vsako leto gospoduje v tej ali oni evropski državi hripa. Njen obseg in nevarnost pa nista vedno enaka. Epidemičen pojav hripe l. 1918/19. je zahteval, kakor nekoč kuga, mnogo človeških življenj. Pomrlo je na tisoče ljudi. Tudi v zimi 1925/26 je bila hripa težkega značaja, medtem ko je bila oblika boleznih med temi leti lažja, njen potek pa enostavnejši. Dunajski profesor dr. Svoboda je razpravljal v zdravniškem strokovnem listu »Medizinische Mitteilungen« o periodiciteti hripe in si zastavljaj zanimiva vprašanja, kaj je vzrok postanku hripe in zakaj bolezen časih povsem izostane.

Vzrok periodicitete boleznih vidi pisec v dejstvu, da ima povzročitelj hripe neki ritem v svoji vitalnosti. Nekaj podobnega so zdravniki lahko opazovali že v letih kuge v 17. stoletju. V Milanu se je pojavila kuga leta 1630., v Londonu l. 1665., na Dunaju leta 1679. Presledki med temi epidemijami znaša vedno 35, potem 14, pa zopet 35 let in je deljiv s številom 7. Sedemletna doba je tudi sicer znana kot avtonomna doba organizmov, med drugim n. pr. v plodovitosti člove-

ka, pri živalih in rastlinah. Mnoge žuželke potrjujejo to pravilo. Sedaj imamo priliko, da ugotovimo isto tudi pri hripi. Med epidemično influenco l. 1890/91. in 1918/19. leži natančno štirikrat po sedem let. Leta 1925., sedem let po letu 1918., je nastopila sledeča epidemija hripe. V 19. stoletju najdemo posebno močne epidemije v letih 1873. do 1875., potem pa šele po 14 letih l. 1889. Naslednja težka epidemija hripe se nam je torej obetala v letu 1932-33. Seveda pa zavisi njena usoda od mnogih činiteljev. Zdravje, mrzla zima bi bacilo škodovala in ne bi mu dovolila, da se razvije. Prof. Svoboda se na koncu svojega sestavka dotakne tudi vprašanja kako vpliva hripa na človeka, ki je že prestal bolezen. Njegova sodba je, da ustvarja takšno stanje večletne imunosti. To dejstvo je tudi najbrž vzrok, da je l. 1918/19. umrlo toliko mladih ljudi za hripo, medtem ko se starejših oseb zaradi imunosti bolezen ni prijel.

Bolj verjetno pa je, da so umrli krepki in mladi ljudje zato za posledico hripe, za pljučnico, ker se niso držali glavnega pravila pri hripi: Ko

nica. Claude je mrzlo vprašal, kaj se je zgodilo z otrokom. O tem pa ni bilo nič znanega.

Čez nekaj mesecev se je Claude prilagodil zraku v kaznilnici, in zdelo se je, da nič več ne misli. Neka stroga jasnost, svojska njegovemu značaju, ga je zopet prevzela.

Po približno istem času pa je dobil Claude na svoje tovariše nenavaden vpliv. Kakor da bi se molče dogovorili in ne da bi kdo vedel, čemu, niti ne on sam, so ga vsi spraševali za svet, ga poslušali in občudovali in posnemali, kar je zadnja in najvišja stopnja priljubljenosti. Da so ga ubogale vse te neubogljive narave, pa ni povprečna čast. To kraljestvo je prišlo k njemu, ne da bi bil nanj mislil. Dalo se je razbrati iz pogleda njegovih oči. Oko človeka je okno, skozi katero vidimo misli, ki hodijo in prihajajo v njegovo glavo.

Vtaknite človeka, ki ima v sebi ideje, med ljudi, ki jih nimajo, pa boste videli, da bodo čez nekaj časa in zaradi neodoljivega zakona privlačnosti vsi megleni duhovi ponižno in obožujoče krožili okrog ožarjenega duha. So ljudje, ki so iz železa, pa tudi taki, ki so magnetni. Claude je bil magneten.

Preden so minili trije meseci, je postal Claude duša, postava in red v delavnici. Vse te igle notri so se obračale po njegovem kazalu. Kedaj in kedaj je tudi sam podvomil, ali je kralj ali kaznenec. Bil je kakor kakšen ujet papež s svojimi kardinali.

In zaradi povsem naravnega odpora, katerega učinek se pozna na vsaki družabni stopnji, je bil on zaradi priljubljenosti pri kaznencih tisti, ki so ga sovražili pazniki. To je vedno tako.

Priljubljenost ni nikdar brez nemilosti. Ljubezen med sužnji vedno podvoji gospodarjevo mržnjo.

Claude Gueux je bil silno ješčar. V tem je bila posebnost njegovega telesnega ustroja. Imel je želodec tako ustvarjen, da mu je hrana dveh povprečnih ljudi zadoščala komaj za en dan. Gospod pl. Cotadilla je imel tudi tak apetit, a se je temu smejal; toda kar je bilo španskemu vojvodi, ki ima petsto ovac, v veselje, je bilo v nadlego delavcu, kaznencu pa v nesrečo.

Ko je bil Claude Gueux še svoboden v svojem podstrešnem stanovanju, je ves dan delal in si prislužil dovolj kruha. V ječi je Claude Gueux delal ves dan in prejemal za svoj trud zmirom enako po en novic in pol kruha pa košček mesa. Delež je neizprosna. Claude je bil torej v Clairvauxu po navadi lačen.

Bil je lačen in to je bilo vse. Ni pa o tem govoril. Bil je tak po svoji naravi.

Nekega dne je Claude pogoltnil svojo pičlo hrano in se zopet lotil dela, misleč, da bo lakoto z delom ogotovljal. Drugi kaznenci so veselo jedli. Pravkar je prisedel k njemu mlad fant, bled, bel in šibak. Držal je v roki svoj delež, ki se ga ni bil še dotaknil, in nož. Stopil je, vzbujajoč vtis, ko da želi govoriti, a si ne upa, pred Claudea. Ta človek in njegov kruh in meso so Claudea dražili.

— Kaj hočeš? je slednjič osorno znil.

— Da mi storiš uslugo, je dejal boječe mladenič.

— Kaj? je povzel Claude.

— Da mi pomagaš tole pojesti. Zame je to preveč.

Solza se je potočila iz oholih Claudeovih oči. Vzel je nož, razdelil fantov obrok na dva enaka

oboljš, nemudoma leži in ne vstaja: preden ne potečeta po popolni popustitvi vročice vsaj dva dneva!

Največji sodi v Evropi

Splošno priznavajo prvo mesto ogromnemu sodu, ki ga kažejo kot redko posebnost tujcem v znanem vseučiliškem mestu Heidelbergu na Badenskem. To je res orjaški sod, saj gre vanj 588 hektolitrov vina. Mnogo večji sod pa imajo v južnomoravskem mestu Mikulovu v tamonjem gradu. Tudi tu gre za zanimivo redkost, ki naleti človek na njo po ogledu prekrasnih in zgodovinsko znamenitih dvoran, ki je v eni izmed njih obedoval cesar Napoleon po bitki pri Austerlitzu, v drugi so se poklonili moravski stanovni cesarici Mariji Tereziji, v tretji je bil pa sklenjen leta 1865. preliminarni mir med Prusijo in Avstrijo.

Kakor v Heidelbergu, se tudi v Mikulovu konča izprehod po gradu pri ogromnem sodu in tuji povedo, da je mikulovski sod dvakrat večji od heidelberskega, kajti vanj gre 1390 hektolitrov vina. Mikulovski sod je bil narejen leta 1643 med 30-letno vojno, izdelal ga je brnski sodar Viktor Specht, ki je rabil zanj 22 štiridelnih obrobov. V 17. stoletju je bil mikulovski sod celih 50 let poln vina. Še večji sod imajo pa Čehi na gori Javorniku blizu Ještěda. Ta sod je dolg 14, širok 12 in visok tudi 13 metrov, vanj pa gre 10.258 hektolitrov vina ali nad 300 ljudi. Sod služi že od leta 1899 za krmo; kupljen je bil po razstavi leta 1899. na Dunaju in postavljen na 700 m visoko goro s krasnim razgledom.

× **Največje drevo na svetu.** Tudi v naravi so orjaki in prilikavci, kakor med ljudmi. Največje drevo na svetu raste v Narodnem parku v Kaliforniji. Ta park je zaščiten in v njem rasto posebno orjaška drevesa. Največje drevo na svetu je konifera visoka 140 m. Deblo meri tik nad jo v premeru 11 m, 36 m visoko meri to orjaško drevo v premeru še vedno 5 m. Največja veja tega »botaničnega nebotičnika« je dolga 44 m. Največje drevo na svetu bo tehtalo okrog 80 ton, njegova prostornina pa znaša okrog 5000 kubičnih metrov.

× **Japone v narodnih uniformah.** Japonske oblasti so že lani odredile, da morajo nositi ženske vojnemu času primerne obleke, neke vrste narodne uniforme. Japonke imajo na razpolago samo tri vrste oblek; praznično, vsakdanjo in delovno. Narodna uniforma se vrača k tradicionalni lepi obliki japonskega kimona. Velika važnost se je polagala na to, da je ženska obleka narejena tako, da ne ovira telesa pri gibanju. Zdravje človeka je deloma odvisno tudi od obleke. Japonsko ministrstvo narodnega zdravja organizira med vsem prebivalstvom pokret, ki propagira nošenje nove uniforme. Med prebivalstvo je razdeljenih nad 100.000 brošur z navodili kako se izdelujejo take obleke. Državni uradi, zasebne organizacije in tovarne, kjer so zaposlene ženske, morajo preskrbeti svojim uslužbenkam in delavkam narodne uniforme.

dela, si enega vzel in začel jesti.

— Hvala, je dejal mladenič. Če hočeš, si bova tako vsak dan delila.

— Kako ti je ime? je vprašal Claude Gueux.

— Albin.

— Zakaj si tu? je povzel Claude Gueux.

— Kradel sem.

— Jaz tudi, je rekel Claude.

Tako sta si v resnici vsak dan delila obed. Claude Gueux je bil star šestintrideset let, in včasih se je zdelo, ko da jih je petdeset, tako je po navadi resno mislil. Albin je bil star dvajset let, toda prisojali so mu jih sedemnajst, ker je bilo v pogledu tega tatu še toliko nedolžnosti. Med tema dvema človekoma se je razvilo iskreno prijateljstvo, ki bi bilo prej podobno prijateljstvu med očetom in sinom, kakor pa med dvema bratoma. Albin je bil še skoraj otrok, Claude pa že skoraj starec.

Delala sta v isti delavnici, spala pod kijučem, s katerim so zaklepali isto celico, se sprehajala po istem dvorišču, vbadala svoje zobe v isti kruh. Zdelo se je, da sta srečna.

Govorili smo že o ravnateljstvu delavnic. Ta človek, ki so ga kaznenci sovražili, je bil šestokrat primoran, če je hotel, da so ga ubogali, zateči se po pomoč h Claudeu Gueuxu, katerega so ljubili. V mnogih primerih, ko je šlo za preprečenje upora ali hrušča, je ravno ugled Claudea Gueuxa, dasi brez naslova, pomagal ravnateljevi uradni oblasti. Res, da so bili jetniki obrzdani, vendar je kljub temu deset Claudeovih besedi zaleglo prav toliko kakor deset orožnikov. Včasih je Claude to uslugo ravnateljstvu storil. Zato se je ravna-

Jurjev Boris:

Srna

Na Pohorju pravijo, da je naslednja zgodba resnična. Zgodila pa se je že davno.

Bilo je krasno jutro. Na nebu ni bilo oblaka, ki bi zastiral sinji, čisti svod. Ob zemlji je ležala rahla meglica, ki je ovijala v nežno naročje vrhove Pohorja. Iz gozda se je čulo veselo petje ptičev, ki so se veselili prelepega jutra. Nenadno je vse utihnilo. Čez poljane je poslednjič zadonela slavčeva pesem o ljubezni.

Svetli žarki so oblili zemljo. Vzhajalo je sonce. Žarki so se igrice lovili po rosnih travah. Na suh bor se je pripeljal ruševac. Ponosno je razkošatil rep. Iz njegovega grla se je oglasila pesem o lepoti in veselju.

Mirko je premišljal. Ali bi neprevidnega petelina končal ali ne? Zamislil se je v njegovo petje. Prej je pel slavac o ljubezni, zdaj poje še ta petelin hvalnico življenju. Kaj si hoče želeči človek več, kakor to dvoje? Dvignil je puško. Toda roka se mu je povesila. Kaj mu je storila krasna ptica? Ali ni bolje da jo pusti peti o življenju, kakor da jo pri tem veselju ubije? Ljubezen in življenje!

Vrgel je orožje nazaj čez rame. Potegnil je za povodec nemirnega konja in zajahal v gore. Ni se menil za veje, ki so ga šibale v obraz in za živali krog sebe. Po dobri uri je prispel do svojega ljubljene prostora — do majhne, z visoko travo porasle jase.

Privezal je spotenega konja, nato pa stopal do potočka, ki je žuborel sredi ravnice. Čista voda je tekla med kamenjem. Mirko je opazoval tok. Včasih se je napravil majhen vrtinec, ki je vrtel kakšen list, ali košček lesa. Toda voda ga je potegnila za seboj. Kakor življenje! Človek se skuša upirati čemurkoli, toda val življenja ga potegne seboj.

Utrgal je travno bilko. Zvečel jo je med zobmi. Misli je o svoji preteklosti. Oče je bil graščak, ki je imel vso dolino v lasti. Sina je poslal v šole. Vendar pa je oče sam preveč oslabil za vodstvo kmetije, zato je moral sin zapustiti prijetno mesto življenja. Tako je že tri leta doma. Bil je njegov skrivni namen vse prodati po očetovi smrti in se preseliti nazaj v mesto.

Lepega dne pa je prišla po opravih na graščino gospodična Roža. Ugajala mu je. To je življenje, si je rekel. Toda ljubezni ni! Roža, ki so jo povabili, da ostane kak teden pri njih, je ljubil, vendar ne tako, da bi v resnici imenoval ljubezen. Bilo mu je prav, da jo vidi, še rajši pa se je odtegnil. Toda ona ga je globoko ljubila. In je dosegla, da se bosta drevi zaročila. Za praznovanje tega dne je bil izprva določen velik lov. Tega pa Mirko ni trpel, umaknil se jim je že na vse zgodaj. Ni maral poslušati strelav, gonjave, lajeja psov in zvoka rogov. Ubijanje nedolžnih živali zato, da zadostijo človeški strasti, mu je bilo odurno. Rajši je sam odrinil zjutraj v svobodno prirodo.

Pogledal je okoli sebe. Skozi veje vrb je videl krasen prizor. Srna z dvema mladičema je stala v travni in se brezskrbno pasla. Vitke nožice so nosile život, pokrit z dolgo, svetlorjavo dlako. Od vratu do repa so se ji vlekle bele lise, ki so ji dajale čudovito posebnost. Odkar je Mirko streljal in lovil, še ni videl srne s takimi progami.

telju silno pristudil. Postal je temu tatu nevoščljiv. Na dnu srca je imel za Claudea skrito, neizprosno mržnjo, kakršno čuti gospodar pravice zoper gospodarja dela, telesne sile nad duševno.

Take mržnje so ostre.

Albina je imel Claude zelo rad in ni mislil na ravnatelja.

Nekega dne zjutraj, prav tedaj, ko so pazniki premeščali jetnike po dva in dva iz spalnice v delavnico, je poklical ječar Albina, in ga obvestil, da ga ravnatelj kliče k sebi.

— Kaj ti pa hočejo? je dejal Claude.

— Ne vem, je odgovoril Albin.

Paznik je Albina odvedel.

Minilo je dopoldne, toda Albina ni bilo nazaj v delavnico. Ko je napočil čas kosila, je Claude mislil, da bo našel Albina zopet na dvorišču. Albina pa ni bilo na dvorišču. Vrnili so se v delavnico. Albin pa se ni prikazal v delavnico. Tako je minil dan. Zvečer, ko so privedli kaznenice zopet v njihovo spalnico, je Claude iskal Albina oči, pa jih ni ugledal. Zdelo se je, da tisti čas silno trpi, kajti odgovoril je ječarja, česar ni prej nikdar storil.

— Ali je Albin bolan?

— Ne, je odgovoril ječar.

— Kako, torej, da ga danes ni?

— Ah! je dejal malomarno ječar. — Dali so mu drugo bivališče.

Priče, ki so pozneje te dogodke izpovedale, so pripomnile, da je pri tem ječarjevemu odgovoru Claudeova roka, v kateri je imel prižgano svečo, malahko zatrepetala. Mirno je zopet vprašal:

— Kdo je to ukazal.

Ječar je odgovoril:

Opazoval jo je precej dolgo. Taka posebnost! Srna z belimi progami! Živalca je stegnila svojo glavico v zrak. Njen, vlažni, črni smrček je oprezoval za nevarnostjo. Toda vlekel je nasprotni veter, tako da sta Mirko in konj ostala srni prikrita.

Mlada srnjačka sta bila vesela. Skakljala sta po travi in nadlegovala mater. Zaganjala sta se pod njo, ji lezla pod vrat in jo mučila. Toda materinska ljubezen je bila velika. Krotko je gledala srna s svojimi rjavimi očmi v svet.

Mladiča sta priskakljala k potoku. Eden se je postavil v vodo. Nekaj časa je pil, potem je začel škropiti brata. Razvil se je pravi boj. Napadala sta se in odbijala. Tedaj je prišla do nju srna in ju takoj umirila.

Tedaj je zahrzel Mirkov konj. Živali so se splašale in pobegnile. Mirko je razločil samo še temne hrbte, ki so izginili med grmovjem.

Da! To je ljubezen in življenje! Stekel je k svojemu konju in jezdil dalje po gozdovih. Vrnil se je šele popoldne. Roža ga je željno pričakovala. Prijela ga je pod roko in ga peljala k ubitim živalim. Mirkovo pozornost je vzbudila glavica, ki je bila videti med raznimi drugimi.

Sušenje in nabiranje zdravilnih rastlin

Z ozirom na uporabo ali korist, ki jo ima človek od rastlin, skupljamo rastline v posebne skupine. Eno takih skupin tvorijo zdravilne rastline. K K zdravilnim rastlinam prištevamo vse rastline, ki rabijo v lekarnah. Večina teh rastlin ima v sebi zdravilna sredstva, s katerimi zdravimo bolezni. Da se morejo zdravilne rastline ohraniti za poznejšo rabo, jih posušimo. Pravilno posušene rastline obdržijo namreč svojo zdravilno učinkovitost vsaj leto dni, v presnih ali nepravilno posušeni pa se zdravilno sredstvo razkroji ter uniči ali pa izhlapi iz rastlin. Take rastline so seveda potem brez vrednosti, in tudi, ki smo ga imeli z nabiranjem ter sušenjem, je bil brezuspešen. Največjo pozornost je treba torej obračati na pravilno sušenje nabiranih rastlin.

Sušimo na dva načina: z naravno ali z umetno toploto. Pri prvem načinu izrabljamo za sušenje solnčno, zračno toploto, pri drugem pa toploto peč ali posebnih, nalašč v to svrhu sestavljenih sušilnic.

Naravno sušenje je za naše razmere bolj prikladno nego umetno, kajti ne povzroča nam stroškov za nabavo sušilnic in kuriva, je enostavno, povsod izvedljivo in dosega enak uspeh kakor umetno. Z umetnim sušenjem posušimo rastline sicer v krajšem času, toda ob sušenju moramo biti vedno navzoči in jako pazni, da toplota ne doseže ali celo preseže 60° C. Pri tej toploti stopinja izhlape namreč hlapna olja, ki so v rastlinah, in če ta izhlape, je izgubila rastlina vso svojo vrednost. Zato se bomo držali v splošnem naravnega sušenja, umetnega pa le v toliko, kolikor pridejo v poštev naše kmečke (krušne) peči, ki jih imajo še ljudje po deželi za kuho in peko. Na takih pečeh se morejo nekatere rastline, predvsem korenine sušiti, zlasti če podložimo deske, kar potem toplota gotovo ne doseže 60° C.

Večino rastlin moramo sušiti v senci in le nekatere smemo izpostaviti solnčnim žarkom. Na to bomo posebej opozorili v opisih dotičnih rastlin.

»Kaj ste tudi mladiče ubijali, Roža? Kaj to pomeni! Kmalu ne bo nobenega zaroda več!« je govoril Mirko.

»Da, to je bilo tako! Videla sem žival z belimi progami po hrbtu. Ker je to redka stvar, sem jo ustrelila. Kožuh podarim tebi. Ko sem ga videla, da ima še dva mladiča, sem se tudi nju usmili in ju ustrelila, — kaj bi počela sama v gozdu? Ali nisem dobra?«

Pokazala je z roko v kot. Tam je ležala žival z belimi progami. Mirko se je zastrel v smrček, ki je bil sedaj krvav in nabrekli. Mehko, žametno oko je sedaj sijalo stekleno. Stresel se je in stekel v graščino. Brez pozdrava se je pognal v svojo sobo in se vrgel na posteljo.

Šele čez čas se je vrnil. Pri mizi je sedelo vse zbrano. Čakali so samo še njega. Roža je imela prekrasno, belo obleko. Mirko se je zavaljal: »Izvolite piti in jesti, jaz ne morem ostati tukaj. Spoznal sem trdosrčnost svoje neveste. Odpotujem, Vi pa, gospodična Roža, kar streljajte naprej!« Poklonil se je in odšel.

Zajahal je konja in zdiralj odto. Na cesti mu je ves čas udarjal na uho klopit: ljubezen in življenje. Pravijo, da se ni vrnil.

V senci moremo sušiti ali na planem (n. pr. pod drevesi, ob stavbah na severni strani) ali pa pod streho. Jako primerna v ta namen so zračna podstrešja hiš in kozolcev, dalje podi in vrtno lope, drvarnice itd. Gledati je na to, da se v teh prostorih menja zrak, da se torej prevetrujejo, pa tudi, da so varni pred živalmi, ki bi mogle blago onesnažiti, in da ne prihaja vanje cestni prah.

Prav izvrstno in hitro se suši večina rastlin v podstrešjih, kjer so strehe krite s pločevino ali z opeko. V ta namen pritrdimo na trame strešne stola primerne deske tik pod streho ali napravimo ogrodja iz kolcev, da polagamo potem semkaj sušilne posode. Še ceneje napravimo to, če privežemo na trame zanke iz vrvi, ki potem vanje obešamo sušilne posode.

Razen primernih prostorov potrebujemo za sušenje še primernih posod. Te posode naj bodo velike in plitke, obenem pa lahke, da jih brez težav prenašamo. Velika rešeta z nizkim obodom, pokrovi od škatel, lepenka s privzanim robom, tanke deske, pletene lese in podobni predmeti, ki jih je povsod doma dobiti in niso vedno v rabi, so za sušenje porabne posode. Kdor more, naj si napravi sušilnih posod iz lepenke ali tankih desk. Najboljše sušilne posode so take, ki imajo iz lesa zgolj okvir, dno pa iz redke tkanine, pritrjena na okvir z žeblički. Pri tej posodi se dno po potrebi sname in opere. Ker je snaga važen pogoj pri sušenju, moramo vse druge posode pregledati s čistim papirjem. Šele na papir natresemo ali naložimo rastline ali rastlinske dele, ki jih hočemo posušiti. Plast mora biti tanka in rastline na redko druga pri drugi. Če rastline ali večja razcvetja pokladamo drugo k drugemu, liste pa natresemo v posodo in poravnamo z roko. Dobro je, da cvetje ali liste večkrat premešamo, to pa le dokler ni suho in se ne osiplje. Sočna zelišča moramo večkrat preložiti, da se osuše v vseh delih enakomerno.

Ravnatelj delavnice.

Kakor prejšnji, je minil tudi naslednji dan brez Albina.

Zvečer, ko se je delo ustavilo, je ravnatelj opravil svoj običajni obhod po delavnicah. Mnogo preje, preden ga je zagledal, je snel Claude z glave svojo čepico iz debele volne in zapel svoj prvi suknjič, žalostno živje iz Clairvauxa; v ječah namreč velja načelo, da spoštljivo zapet jopič ugodno vpliva na predpostavljene. S čepico v roki, da pride ravnatelj mimo, je stopil Claude k svoji klopi. Ravnatelj je prišel.

— Gospod ravnatelj! ga je ogovoril Claude.

Ravnatelj se je ustavil in se napol obrnil.

— Gospod, je povzel Claude, ali je res, da je šel Albin drugam?

— Da, je odgovoril ravnatelj.

— Gospod, je nadaljeval Claude, jaz Albina potrebujem, da lahko živim.

Dodal je:

— Vi veste, da tega, kar dobim v hiši, nimam dovolj in da je Albin delil svoj kruh z menoj.

— To je bila njegova reč, je odvrnil ravnatelj.

— Gospod, ali ni nobene pomoči, da bi prišel Albin zopet sem, kjer sem jaz?

— Nemogoče. Je že odločeno.

— Kdo je odločil?

— Jaz.

— Gospod, je povzel Claude, zame je to ali smrt ali življenje — in oboje zavisi od vas.

— Tega, kar sem sklenil, ne popravljam več.

— Gospod, ali sem vam kaj storil?

— Nič.

— Čemu me torej razdvajate od Albina?

— Zato! je pikro odsekal ravnatelj in stopil dalje.

Claude pa je kakor ubog lev v kletki, ki mu vzamejo psa, sklonil glavo in ni ničesar odgovoril.

Prisiljen smo povedati, da žalost zaradi te ločitve v ničemer ni izpremenila jetnikove nenavadne ješčnosti. O Albinu ni govoril z nobenim izmed svojih tovarišev. V odmoru se je samcat sprehajal po dvorišču in je bil lačen. Nič drugega.

Vendar so opazili na njegovem obličju tisti, ki so ga dobro poznali, nekaj zlovesčega in temnega, kar je postajalo vsak dan gostejše. Sicer pa je bil bolj blag ko kadarkoli prej.

Bilo jih je več, ki so hoteli deliti z njimi svoj delež, toda vsem je smehljaje se odklonil.

Vsak večer, odkar mu je dal ravnatelj ono posajeno, je uganjal kakšne norčije, zavoljo katerih so se mu — tako resnemu človeku, kakršen je bil on — vsi čudili. Tisti trenutek, ko je šel ravnatelj, ki ga je privedel ob določen uri običajni obhod, mimo Claudeove delavne mize, je Claude dvignil oči in ga nepremično gledal, nato pa se obrnil nanj v tonu, ki je bil poln puščobe in jeze, a je izražal hkratu prošnjo in grožnjo, samo s tema dvema besedama: »In Albin?« Ravnatelj se je potuhnil, ko da ne sliši, in je šel skomizgujoč z rameni naprej.

Ta človek je ravnal prav, ko je skomignil z rameni, kajti vsem gledalcem teh čudnih prizorov je bilo jasno, da se je Claude v svoji notranjosti za nekaj odločil. Vsi kaznenci so s tesnobo pričakovali, kako se bo iztekla ta boj med ravnateljevo in Claudeovo odločnostjo.

Ugotovljeno je bilo, da je nekoč med drugimi Claude dejal ravnatelju:

PO SVETU

× **Milanski fašist in bojevniki ob letalskem napadu.** Iz Milana poročajo: Med enim izmed zadnjih letalskih napadov na mesto Milan je zvezni nadzornik Angelo Negri, junaški bojevniki iz raznih vojn, večkrat odlikovan za vojaško hrabrost, izgubil 6 rodbinskih članov. Ko se je razletela bomba, neka njegova nečakinja, vzgojena v najstarejšem fašistovskem ozračju, ni izgubila glave, temveč je zaklicala svojcem: »Živela Italija! Vinceremo!« Potem se je zvedelo, da je takoj po pogrebu žrtev tovariš Negri v preprostosti fašista in vojaka šel k zveznemu tajniku v Milanu ter mu ponudil 6 volnenih blazinjakov, na katerih so prej ležali pokojni rodbinski člani. Pri tem je izrekel besede velikega domoljuba. Pripetljaj je vzbudil globoko genotje pri vsem milanskem ljudstvu.

× **Najboljši zdravniški tovariš.** Sloviti grški zdravnik Galenos (živel od 131 do 201), osebni zdravnik rimskega cesarja ter mož, ki je napisal več strokovnih del, ki so bila še tisoč let po njegovi smrti precej odločilna med zdravniškim svetom, je zapisal tudi te besede: »Najboljši zdravnik je narava, ker pozdravi tri četrtine bolezni, ne reče pa nikdar nič slabega čez svoje tovariše.«

× **Številke o boljševizmu.** Iz Rima poročajo: Da dobimo pojmo o načinih, ki se jih drži sovjetska politična policija, je treba omeniti, da je v letih 1917 do 1923 pomorila: 11.240 duhovnikov, med temi 25 škofov, 311.200 razumnikov, med njimi 6.575 profesorjev ter 8.800 zdravnikov, 54.850 častnikov, 2.560.000 vojakov, 10.500 policajev, 48.000 orožnikov, 19.850 uradnikov, 192.000 delavcev in 815.000 kmetov.

× **Od odkrivanja do salutiranja.** Vojaški pozdrav, salutiranje, je razmeroma še mlad. V starih vojskah sploh niso poznali pozdrava z orožjem niti z roko. Če je recimo srečal rimski legionar stotnika, se je enostavno priklonil kakor pred civilistom. Sele v srednjem veku se je pojavil pozdrav z orožjem tako, da je vojak dvignil sulico ali meč. Vojaško pozdravljanje z roko, salutiranje, izvira iz 16. stoletja, in sicer iz dobe, ko so vojaki nosili trioglate klobuke. Prvotno so pozdravljali z odkrivanjem, pozneje so pa začeli salutirati. Leta 1788. je bil vojaški pozdrav urejen tako, da so nižji oficirji pred višjimi mirno obstali in se odkrili. Navadni vojaki so pa pred svojimi častniki samo obstali, obrnjeni proti njim, dočim so drugi salutirali, ne da bi obstali. Sele med francosko revolucijo je bil uveden enoten vojaški pozdrav. V Napoleonovih armadah se je pozdravljalo samo še z roko. Izvzeti so bili samo generali, ki so se še vedno odkrivali. Iz francoske vojske se je razširilo salutiranje kmalu v vse vojske civiliziranih narodov.

× **Cvetlični zdravnik.** Iz Budimpešte pišejo: Neki budimpeštanski botanik se je lotil novega poklica, ki mu je v razmeroma kratkem času

S tuniške fronte: Z italijanskih sprednjih položajev se odvarja ogenj proti sovražnim oddelkom

prinesel precej slave in ugleda, poleg tega pa tudi še lep zaslužek. Bil je tisti madžarski botanik že nekaj časa brez vsakega posla, in da bi na nek način preganjal dolgčas, se je posvetil delu, ki ga je že od nekdaj nadvse veselilo, namreč zdravljenju rastlin, ki so zbolele na kakršni koli bolezen. Vedno več njegovih prijateljev in znancev je začelo prihajati k njemu s prošnjo, naj jim ozdravi to ali ono rožo, in kmalu je število njegovih strank tako naraslo, da mož res ni mogel vsega dela več opravljati kar brezplačno. Sklenil je zato, da bo odslej vsako »ordinacijo« tudi zaračunal. Res je to storil, a ljudje se tega niso zbal, pač pa so še vedno prav tako pogosto prihajali k njemu s svojimi bolnimi rožami. V kratkem času se iznajdljivi Madžar ni samo iznebil moreče brezposelnosti, pač pa prišel tudi do precej lepega zaslužka, pravijo da celo boljšega, kakor pa ga ima marsikak zdravnik za človeške bolezni. Danes se vsa Budimpešta obrača nanj kot na »svetličnega zdravnika« na vsem Madžarskem.

× **Morskim pošastim proti pogin.** Morski volkovi v toplih morjih kar gomazijo. Premnogi ljudje so že postali žrtve njihove požrešnosti. Nihče pa si ni mislil, da bi se utegnili oceani iznebiti teh strašnih prebivalcev. Nekaj časa sem pa morskim volkovom v resnici proti pogin, še pred kratkim so lovili skoraj samo Kitajci posamezne morske zverine, kajti plavuti teh zverin spadajo, kakor znano, za kitajski okus med slaščice. Danes pa lovijo v čedalje večjem obsegu morske volkove tudi kalifornijski, floridski, avstralski in novozelandski ribiči. Vzrok je ta, da moda dandanes zelo ceni vsakovrstne izdelke, zlasti čevlje in torbice iz usnja morskih volkov,

drugi vzrok pa je v tem, da so kemiki v jetrih teh živali odkrili zelo dosti vitamina A. Ameriški zdravniki zapisujejo svojim bolnikom olje iz jeter morskih somov. Tako se je ta žival nenadno uvrstila med živali, ki so človeku koristne, a ker je ni mogoče rediti kakor govedo ali ovce, pomeni to, da se ji pač utegne bližati konec.

× **Pozor pred moškimi z rjavimi očmi!** Učenci, ki so se ukvarjali s proučevanjem telesnih lastnosti moškega, svetujejo mladim dekletom, naj pazijo tudi na zunanost moškega, saj se v njej dostikrat bolj zrcali značaj moža kakor v navadah in raznih posebnostih. Najbolj svare mlada dekleta pred rjavookimi moškimi, saj so s polzkusi dognali, da je imelo 75 odstotkov vseh dvoencev rjave oči. Rjavooki moški privlačujejo ženske dosti bolj kakor drugi, toda njih ljubezen navadno ne traja prav dolgo. Tudi večina hipnotizerjev ima rjave oči.

× **Japonci imajo žepne pečl.** V zimskih mesecih menda nikjer na svetu žepne pečice niso tako priljubljene kakor na Japonskem. Žepna pečica je komaj tako velika kakor cigaretna doza. Posebne žepne pečice imajo Japonci še za šolske otroke, da jih ne zebe ko hodijo v šolo in domov. Žepna pečica je napolnjena z žarečo snovjo, ki zgoreva, ne da bi razvijal plin ali dim. V ta namen se uporabljajo več noma zgojenela ali v prah izpremenjena lanena stebelca, ki jih namočijo v rastlinskem olju, da se sprimejo.

Obnavljajte naročnino!

— Poslušajte, gospod, vrnite mi prijatelja! Bode prepričani, da boste prav storili. Pomnite moje besede!

Drugič, neko nedeljo, ko je bil na dvorišču in je sedel s komolci oprt ob kolena in s čelom, ki si ga je pokrival z rokami, na kamnu, nepremično in že več ur v istem položaju, se mu je približal obsojenec Faillette in mu smeje se zaklical:

— Kaj za zlomka počneš vendar tukaj, Claude? Claude je dvignil počasi svojo resno glavo in rekel:

Nekoga sodim.

Nazadnje je Claude nekega večera dne 25. oktobra l. 1831., tedaj, ko je imel ravnatelj svoj obhod, s hrupom pohodil steklen pokrovček ure, ki ga je bil našel zjutraj na hodniku. Ravnatelj ga je vprašal, čemu ta hrup.

— Nič, je odgovoril Claude, jaz sem to storil. Gospod ravnatelj, vrnite mi prijatelja!

— Nemogoče, je odvrnil gospodar.

— Vendar je to potrebno, je rekel Claude z nizkim, rezkim glasom. Zroč ravnatelju v obraz, je dodal:

— Pamislite si! Danes smo petindvajsetega oktobra. Dajem vam odloga do četrtega novembra. Neki paznik je ravnatelja opozoril, da mu Claude grozi in da je to slučaj, ki zasluži, da se kaznuje z zaporno kaznijo.

— Ne, nič zapora, je rekel ravnatelj z zaničljivim nasmehom; s temi ljudmi je treba biti dober.

Drugi dan je ogovoril Claudea obsojenec Pernot, ki se je sprehajal sam in zamišljen, dočim so se ostali jetniki sončili po majhnem četverkotnem prostoru, ki ga je obsevalo sonce na drugem koncu dvorišča:

— Nu, Claude, kaj pa ti premišljuješ? Tako žalosten se mi vidiš!

— Bojim se, je dejal Claude, da se bo v kratkem pripetila temu dobremu ravnatelju kakšna nesreča.

Od 25. oktobra do 4. novembra je točno devet dni. Claude ni dopustil, da bi minil tudi en sam dan, ne da bi resno obveščal ravnatelja o tem, da je vedno bolj žalosten, odkar nima več Albina. Ravnatelj, ki mu je bilo to že nadležno, ga je kaznoval z zaporom 24 ur, ker je bila prošnja le vse preveč podobna pozivu. To je bilo vse, kar je Claude dosegel.

Napočil je četrty november. Ta dan se je Claude zbudil s tako vedrim obrazom, da ga takega še niso videli, odkar ga je bil dan ravnateljevega odloka ločil od prijatelja. Ko je vstal, je prebrskal neko belo leseno skrinjo, ki je bila pod njegovo posteljo in v kateri je imel nekaj svojih cunj. Potegnil je ven krojaške škarje. To je bila poleg razrezane knjige o Emilu edina stvar, ki mu je bila ostala po ženi, katero je ljubil, po materi njegovega otroka, po njegovi »nakdanji mali in srečni družini. To je bilo dvoje predmetov, ki sta bila za Claudea čisto odveč; škarje bi lahko služile samo kaki ženski, knjiga pa izobražencu. Claude pa ni znal ne šivati ne pisati.

V trenutku, ko je šel po starem samostanskem hodniku, se je približal obsojencu Ferrariju, ki je pozorno ogledoval železno mrežo na nekem oknu. Claude je držal v rokah škarje, jih pokazal Ferrariju in rekel:

— Nocoj bom s temi škarjami predri to mrežo. Ferrari, ki mu ni verjel, se je začel smejati, prav kakor Claude.

To jutro je delal bolj vneto ko običajno. Zdelo se je, ko da mu je najvažnejše to, da v enem samem dopoldnevu skoneč nov slammik, ki mu ga je plačal neki meščan iz Troyesa že naprej.

Nekaj pred poldnem je šel z neko pretvezo v mizarso delavnico, ki je bila v pritličju tik pod tistim nadstropjem, kjer je delal sam. Kakor povsod, so tudi tukaj imeli Claudea radi; toda sem ni prihajal tako pogosto. Zato se je od povsod zaslislalo:

— Glejte eno, Claude je prišel!

In že so ga obstopili. Bil je to zanje kar slovesen dogodek. Z bežnim pogledom se je Claude ozrl po sobi. Izmed nadzorujočih ni bilo nikogar.

— Kdo mi posodi sekiro? je naglo vprašal.

— Kaj pa boš z njo?

Odgovoril je:

— Z njo bom drevi ubil ravnatelja delavnic.

Ponudili so mu na izbiro več sekir. Vzel je najmanjšo, ker je bila zelo ostra, si jo skril za hlače in jo odkuril. Notri je bilo sedem in dvajset kazencev. Ni jim naročil, naj molče. Kljub temu so bili vsi tihi.

O stvari niso govorili niti med seboj. Vsak je pričakoval zase, kaj se bo zgodilo. Stvar so imeli za strašno, pravično in preprosto. Claudeu je ni mogel nihče niti svetovati niti ga od nje odvrniti. Eno uro pozneje je ogovoril mladega šestnajstletnega kaznenca, ki je zdehal po sprehajališču, in mu nasvetoval, naj se uči brati. Tedaj pa je kaznenec Faillette nagovoril Claudea in ga vprašal, kaj za zlomka skriva v hlačah. Claude je dejal:

— Sekiro, da bom drevi ubil ravnatelja.

Konec prihodnjic.

SMEŠNICE

SE BOLJE!

Gospod posvari dečka, ki je zagnal kamen vanj: »Zaradi tvoje porednosti, nepridiprav ti, bo dobil tvoj oče še sive lase...«

Deček: »Oj, to bo vesel, ker je že ves plešast...«

SLEPAR NE MARA PRISECI

Sodnik: »Ali prisežete, da ste denar vrnili?«
Obtoženec: »Prisežem, da mislim, da sem vrnil dolžno vsoto.«

Sodnik: »To ne zadostuje. Morate se jasneje izraziti.«

Obtoženec: »No pa drugače. Mislim, da lahko prisežem, da sem vrnil denar.«

Sodnik: »Ne, ne, vi prisezite, ali ste denar vrnili ali ne!«

Obtoženec: »To pa to! Lahko prisežem, da sem denar vrnil ali pa ne!«

STAREC IN LJUBAVNI PAR

Star možak je stopal po Tivoliju in zapazil mlado kratkokrliko v objemu njenega ljubimca. Ves ganjen je možak obstal in menil:

»Imam dvojen užitek: da kaj takega še sploh obstoja in da imam že vse to za seboj.«

MUHA V JUHI

Ameriški igralec Jefferson je bil dober človek in prijatelj živali. Sedel je nekoč z znancom v restavraciji pri kosilu. Naenkrat je znanec padla muha v juho. Prijatelj, ki je poznal Jeffersonovo dobrosrčnost, je vzel muho iz juhe in naročil natakarju:

— Denite tole ubogo živalco lepo in oprezno na nazidek pred oknom!

— Prijatelj, — je prijel Jefferson svojega prijatelja za ramo, — kaj pa misliš? Ali ne vidiš, kako dežuje? Po topli kopeli v juhi, bi se muha vendar lahko prehladila!

JASEN MIGLJAJ

Markiz Beaumont, na dvoru Ludvika XVI. po svoji skoposti znani plemič, je rad vabil svoje prijatelje in znanke na obed, najbrž zato, ker je vedel, da se itak ne bodo odzvali njegovemu vabilu, saj niso hoteli biti tačni. Končno je pa našel na generala Leroya, ki o markizovi skoposti ni bil obveščen. Sedla sta za mizo. Zelenjadni juhi je sledila skromna porcija sočivja, za desert pa kosček sira. Ko se je gost kmalu po tem piclesu kosilu poslavljaj, ga je gostitelj vprašal:

— No, gospod general, kdaj boste zopet obedovali pri meni?

— Takoj, če ste s tem sporazumni, — je odgovoril gost.

OTROSKA PAMET

— Kaj ne, mama, če se vdovec oženi, se imenuje njegova žena vdova?

NESPORAZUM

— Vaš primer bo zelo obogatil medicino, — pravi zdravnik bolniku, ki ga muči neka čudna bolezen.

— Pa mi menda vendar ne boste toliko računali, gospod doktor, — se prestraši bolnik.

PRI KONJSKEM MESARJU

Pri konjskem mesarju se srečata dve dami iz boljše družbe. Seveda je obema zelo nerodno in zato nekaj časa v zadregu. Končno se pa le oglasi ena:

— Oh, gospa, vi pri konjskem mesarju?

— Da, tu sem. Vidim pa, da tudi vi kupujete tu...

— Da, da, kupujemo, toda mi imamo doma psa.

— Seveda, seveda, vi imate psa. Mi imamo pa na vrtu rastlino mesojedko.

GREH

— Kaj, za ta klobuk si dala tristo lir? — vzklíkne mož presenečeno. — To je vnebo vpiljod greh!

— Nikar se ne razburjaj, ta greh bo padel na mojo glavo.

ONA NE

— Zdravnik je prepovedal moji ženi kuhati.

— Kaj pa ji je?

— Nji nič, pač sem si pa jaz nakopal težko želodčno bolezen.

PREVIDEN SINKO

— Danes morava biti pridna, — pravi Branko svoji sestrici, — ker bi nama sicer predla slaba. Zdravnik je namreč dejal papanu, da se mora čim več gibati.

RAZGLEDE IN NAJEMNINA

— Kaj, najemnina za to sobo se vam zdi previsoka? — pravi gospodinja podnajemniku. — Saj je samo ta prekrasni razgled skozi okno vreden pol najemnine.

— Dobro, gospa, znižajte najemnino za polovico, pa se zavežem, da ne bom nikoli pogledal skozi okno.

SREČA

»Kako si odrezal pri svojem prvem bolniku? — vpraša prijatelj mladega zdravnika.

— Imenitno. Njegova vdova je takoj poravnala račun do zadnje pare.

NI TAKO HUDO

— Hčerka mi je zelo podobna, — pravi mlada mati svoji sosedji. — Kaj mislite vi o tem?

— Da, da, res je vam podobna, toda nikar si ne jemljite tega preveč k srcu. Preden bo polnoletna, se bo še temeljito izpremenila.

MUMIJE

— Kaj so mumije? — vpraša profesor.

— To so Egiptčani, preparirani nalašč za razstavljanje v muzejih.

RAZLIKA

— Ali veš, kakšna je razlika med opreznostjo in strahopetnostjo?

— Vem. Kadar se človek boji sam, govori o opreznosti, če se pa boje drugi, je to strahopetnost.

Križanka št. 5

Besede pomenijo:

Vodoravno: 1. izraz pri taroku, 5. gora nad Bohinjem, 11. povračilo za storjeno slabo dejanje, 17. cigareta, 18. dnevni obrok hrane, 19. prebivalec velike celine, 20. denarna nakaznica, 21. začimba, 22. vrsta divjega goveda, 24. pokrivala, 25. deli telesa, 26. svetopisemska oseba, 28. nikalnica, 29. dva enaka soglasnika, rimska številka 200, 30. človeški čut, moško ime, 32. slovenski pisatelj (»Med zdravniki in padarji«), 33. del pruge, 34. premik roke, noge ali telesa, 36. popoln mrak, 38. isti, prav toliko vreden, 40. zveri, 42. veznik, 43. po zakolu prašiča pripravljena mesnina, 45. pesnik čustvenih doživetij, 47. medmet, 48. nadležen mrčes, 49. orodja, rezila, 50. predplačila, 52. medmet, 53. italijansko mesto (viseči stolp), 55. gora na Koroškem, 56. vprašalni veznik, 57. javen, viden, 58. mesni izdelek, 60. omamno sredstvo, 61. živalska hrana, 63. oče, 64. obdelovati zemljo, 66. določene barve, 68. pesem, 69. njim, 70. čebula, 72. rimski vojskovodja, ki so ga porazili Germani, 73. kazalni znamenje, 74. kulturen, izobražen, 77. oblika pomožnega glagola, 78. začetek abecede, 79. visoki oficirji, 82. število, 83. brez šale, važen, pereč, 85. medmet, 87. predlog, 88. nemško moško ime, 90. zemeljski izkop; slovenski slikar, 91. drag, mil, 93. možicelj, glumač, 95. padavina, 97. bedak, neumnež, 100. žensko ime, 101. igralna karta, 102. kovina, 103. izraz vrednosti.

Navpično: 1. ljubljanski okraj, 2. dežela v Afriki, 3. loščilo, 4. površinska mera, 5. muka, trpljenje, bol, 6. del kolesa, 7. premikati, 8. veznik, 9. prijateljska družba, 10. ukaz, povelje, 11. obrtnik, 12. pristanišče v severni Afriki, 13. vreti, izvirati, 14. bližnji sorodnik, 15. egiptčanski solnčni bog, 16. žensko ime, 18. obrtnik, 21. močnik, 23. pritok Urala, 27. nikdar, 29. jokati se, kisati se, 30. velika in vplivna politična sila v meddržavnih odnosih, 31. talent, brezplačna poklonitev, 35. deli darove o božiču, 37. računski znak, 39. umetnik, 41. oblika pomožnega glagola, 44. glej 56. vodoravno, 46. slovensko ime za september, 48. morilec, 51. vrsta tkanine, 54. vrag, hudobni duh, 55. naslonjena, 59. preprosto orožje, 61. pogovor, 62. naprava, pripomoček pri delu, pristroj, 65. žensko ime, 67. vol v srbohrvaščini, 71. umori, 75. veznik, 76. pripadnik evropskega naroda, 80. brezpravni podložniki, zlasti pod Turki, 81. vas pod Krimom, 84. vetrovi, dihi, 86. pripadnik ne-

1	2	3	4		5	6	7	8	9		10		11	12	13	14	15	16
17					18						19							
20				21				22		23			24					
			25							26			27	28			29	
30		31		32				33			34		35		36	37		
38			39		40		41			42		43		44				
45				46		47			48		49					50		51
52			53		54			55				56			57			
58		59				60					61			62		63		
		64				65		66			67		68			69		
70	71			72			73			74		75			76		77	
78			79				80			81		82			83		84	
	85	86				87		88		89			90					
91			92		93		94			95		96		97			98	99
100							101			102					103			

arijskega naroda, 89. poveljujoča pesem, 91. dva enaka soglasnika, 92. oblika pomožnega glagola, 93. veznik, 94. igralna karta, 96. besedica, ki pove, da je nekaj že minilo, 98. število, 99. kratka za circa.

RESITEV KRIZANKE »DOMOVINE« ŠT. 4.

Vodoravno: 1. Domovina, 7. porota, 12. amen, 15. Ra, 16. il, 17. armada, 19. obara, 21. Azijat, 23. Dora, 24. obed, 25. kov, 27. Vašek, 28. beda, 29. klicaj, 30. ab, 31. ogona, 33. prijem, 34. zel, 35. ta, 36. voli, 37. so, 38. kad, 39. paša, 40. so, 41. gol, 42. at, 43. za, 44. Atene, 46. srd, 47. varovana, 50. edino, 52. tukaj, 54. apel, 55. Ilirec, 61. raca, 62. pa, 63. la, 64. snov, 65. napet, 67. kotel, 69. moj, 70. ha, 71. in, 73. bisage, 74. Adamič, 77. osa, 78. os, 80. alt, 81. ocena, 83. edinke, 85. asi, 86. no, 87. NN, 88. parada, 89. bokal.

Navpično: 1. Drava, 2. oaza, 3. olje, 4. vlakovodja, 5. na, 6. Ardeni, 7. para, 8. oda, 9. Ra, 10. Tobija, 11. abeceda, 12. ar, 13. mak, 14. novela, 18. moda, 20. Adam, 22. Iška, 24. olikan, 26. obenec, 28. bol, 29. kr, 32. gol, 33. po, 34. zanikati, 35. to, 37. stopinja, 39. ped, 40. Sotla, 41. granata, 42. ara, 43. zaliv, 45. tek, 46. skopost, 47. Vida, 48. velo, 49. arena, 51. osat, 53. uc, 56. Aea, 59. rilec, 61. re, 64. sodar, 66. pesek, 67. kilo, 68. Egon, 69. mama, 70. hči, 72. nos, 73. ban, 75. med, 76. Ida, 77. oko, 79. sin, 82. ep, 84. NB, 85. al'.

MALI OGLASI

SMREKOVO SMOLO z dreves kupi vsakdo količino po dnevni ceni: Farmaceutski zavod, Mirna.